

Przegrzane i niedostatecznie przygotowane: Doświadczenia Europejczyków związane ze zmianą klimatu

Sprawozdanie EEA

**Europejska Agencja
Środowiska**

Kongens Nytorv 6
1050 Kopenhaga K
Dania
Tel.: +45 33 36 71 00
Strona internetowa: eea.europa.eu
Zapytania: eea.europa.eu/zapytania

Eurofound
Eurofound
Wyattville Road, Loughlinstown, Co. Dublin
D18 KP65
Irlandia
Tel.: +353 1 2043100
Strona internetowa: www.eurofound.europa.eu
Zapytania: information@eurofound.europa.eu

Informacja prawna

Treść niniejszej publikacji niekoniecznie odzwierciedla oficjalne opinie Komisji Europejskiej lub innych instytucji Unii Europejskiej. Ani Europejska Agencja Środowiska, ani żadna osoba ani firma działająca w imieniu Agencji nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystanie informacji zawartych w niniejszym sprawozdaniu.

Komunikat w sprawie brexitu

Produkty, strony internetowe i usługi EOG mogą odnosić się do badań przeprowadzonych przed wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa z UE. Badania i dane dotyczące Zjednoczonego Królestwa będą zasadniczo wyjaśniane za pomocą terminologii, takiej jak: „UE-27 i Zjednoczone Królestwo” lub „EOG-32 i Zjednoczone Królestwo”. Wyjątki od tego podejścia zostaną wyjaśnione w kontekście ich stosowania.

Polityka publikacji

W celu ochrony środowiska Europejska Agencja Środowiska wspiera wyłącznie publikacje cyfrowe. Nie drukujemy naszych publikacji.

Informacja o prawach autorskich

© Europejska Agencja Środowiska, 2026; © Eurofound, 2026

Niniejsza publikacja została opublikowana na podstawie licencji Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). Oznacza to, że można je ponownie wykorzystywać bez uprzedniej zgody, bezpłatnie, do celów komercyjnych lub niekomercyjnych, pod warunkiem że EOG zostanie uznane za pierwotne źródło materiału oraz że pierwotne znaczenie lub przesłanie treści nie zostanie zniekształcone. W przypadku jakiegokolwiek wykorzystania lub zwielokrotniania elementów, które nie są własnością Europejskiej Agencji Środowiska, konieczne może być uzyskanie zgody bezpośrednio od odpowiednich podmiotów praw autorskich.

Więcej informacji na temat Unii Europejskiej można znaleźć na stronie https://european-union.europa.eu/index_en.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2026 r.

ISBN 978-92-9480-755-7

ISSN 1977-8449

doi: 10.2800/6087030

Konstrukcja pokrywy: EOG

Zdjęcie na okładce: © Zaadaptowane przez Adobe Stock

Układ: Eworx/EOG

Treść

Podziękowania.....	4
Główne przesłania.....	5
Streszczenie.....	6
1 Wprowadzenie.....	8
2 Skutki związane z klimatem postrzegane przez respondentów.....	10
3 Zaniepokojenie przyszłymi skutkami zmiany klimatu.....	13
4 Środki na rzecz odporności na zmianę klimatu zgłoszone przez respondentów.....	14
4.1 Odporność gospodarstw domowych.....	16
4.2 Działania w zakresie odporności postrzegane w obszarach respondentów.....	19
4.3 Różnice między respondentami z obszarów miejskich i wiejskich.....	22
5 Różnice między grupami respondentów.....	24
5.1 Środki finansowe gospodarstwa domowego.....	24
5.2 Wiek.....	27
5.3 Płeć.....	30
5.4 Własność domu.....	31
5.5 Status zdrowotny zgłaszany samodzielnie.....	33
6 Wnioski i możliwości działania.....	38
6.1 Potrzeba szerokiego wdrożenia rozwiązań adaptacyjnych.....	38
6.2 Walka z ciepłem jako najpowszechniejszym zagrożeniem dla zdrowia i dobrego samopoczucia.....	39
6.3 Wspieranie odporności gospodarstw domowych.....	39
6.4 Ochrona słabszych grup społecznych.....	39
Skróty.....	41
Odniesienia.....	42
Załącznik 1 „Życie i praca w UE – e-badanie 2025” – pytania przeanalizowane w sprawozdaniu.....	46

Dokument przygotowany przez Pierre'a Dieumegarda dla [Eŭropo-Demokratio-Esperanto](#)

Celem tego "tymczasowego" dokumentu jest umożliwienie większej liczbie osób w Unii Europejskiej zapoznania się z dokumentami sporządzanymi przez Unię Europejską (i finansowanymi z ich podatków).

W przypadku braku tłumaczeń obywatele są wykluczani z debaty.

Dokument ten [istniał tylko w języku angielskim](#), w pliku pdf. Z początkowego pliku stworzyliśmy plik odt, przygotowany przez oprogramowanie Libre Office, do tłumaczenia maszynowego na inne języki. Wyniki są obecnie dostępne [we wszystkich językach urzędowych](#).

Pożądane jest, aby administracja UE przejęła tłumaczenie ważnych dokumentów. „Ważne dokumenty” to nie tylko przepisy ustawowe i wykonawcze, ale również ważne informacje potrzebne do wspólnego podejmowania świadomych decyzji.

Aby wspólnie przedyskutować naszą wspólną przyszłość i umożliwić rzetelne tłumaczenia, międzynarodowy język esperanto byłby bardzo przydatny ze względu na swoją prostotę, regularność i dokładność.

Skontaktuj się z nami:

[Kontakt \(europokune.eu\)](mailto:kontakt@europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Podziękowania

Europejska Agencja Środowiska (EEA) i Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy (Eurofound) pragną podziękować partnerom EEA z Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (państwa członkowskie EOG), Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Urzędu ds. Gotowości i Reagowania na Stany Zagrożenia Zdrowia, Biura Regionalnego Światowej Organizacji Zdrowia dla Europy, Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji i Europejskiego Klastra Klimatyczno-Zdrowotnego za ich cenny wkład i wkład.

Główne przesłania

- Niniejsze sprawozdanie opiera się na ankiecie internetowej przeprowadzonej wśród ponad 27 000 respondentów w 27 państwach europejskich i przedstawia doświadczenia respondentów w zakresie skutków zmiany klimatu, ich obawy dotyczące przyszłych skutków oraz środki w zakresie odporności, które podjęli w swoim kraju i zaobserwowali w swoich dzielnicach.
- Ponad 80 % respondentów ankiety zgłosiło, że w ciągu ostatnich 5 lat ucierpiało z powodu co najmniej jednego problemu związanego z klimatem (ciepło, powódzie, pożary, niedobór wody, wiatr, ukąszenia komarów/kleszczy). Ciepło było najczęściej zgłaszanym problemem: prawie połowa respondentów czuła się zbyt gorąco w domu, w pracy lub w miejscu edukacji, a ponad 60 % respondentów zgłosiło, że czuje się zbyt gorąco na zewnątrz w swoim sąsiedztwie.
- Ponad 52 % respondentów było bardzo lub całkowicie zaniepokojonych ekstremalnie wysokimi temperaturami w przyszłości, a 48 % było bardzo lub całkowicie zaniepokojonych pożarami lasów. Kobiety, najmłodszy respondenci (16–29 lat) i respondenci z Europy Południowej i Środkowo-Wschodniej są grupami najbardziej zaniepokojonymi przyszłymi skutkami zmiany klimatu.
- Jeden na pięciu respondentów nie posiadał żadnego ze środków stosowanych w gospodarstwach domowych, które zostały wymienione w badaniu, mających na celu ochronę przed ekstremalnymi warunkami pogodowymi (np. zacienienie, klimatyzacja lub wentylacja, zabezpieczenie przeciwpowodziowe, zbieranie wody deszczowej, ubezpieczenie od ekstremalnych warunków pogodowych, zapasowy system zasilania i zestaw ratunkowy).
- Istnieją znaczne różnice regionalne pod względem wpływu na klimat odczuwanego przez respondentów i zgłaszanych środków na rzecz odporności. Skutki zmiany klimatu były najbardziej odczuwalne przez respondentów w Europie Południowej i Środkowo-Wschodniej. W ujęciu regionalnym grupa o najniższym odsetku respondentów zgłaszających zarówno wpływ na klimat, jak i obecność środków kierowanych przez władze wymienionych w badaniu pochodziła z Europy Północnej.
- Ponad 38 % wszystkich respondentów stwierdziło, że latem nie stać ich na utrzymanie odpowiedniego chłodu w domu; odsetek ten wzrasta do 66 % wśród respondentów, którzy doświadczyli trudności finansowych.
- Wyższy odsetek mniej zamożnych respondentów, najemców lub osób w złym stanie zdrowia zgłosił, że odczuwają skutki zmiany klimatu, w porównaniu ze wszystkimi pozostałymi respondentami. Jednocześnie mniej respondentów z tych grup zgłosiło przyjęcie środków na rzecz odporności na zmianę klimatu na poziomie gospodarstw domowych lub wdrożenie środków kierowanych przez władze w ich sąsiedztwie.
- Zapewnienie dobrostanu i dobrobytu społeczeństwa europejskiego w szybko zmieniającym się klimacie wymaga szerokiego wdrożenia środków zapobiegających skutkom klimatycznym i przygotowujących się na nie, przystępności cenowej środków na rzecz odporności na poziomie gospodarstw domowych oraz sprawiedliwego podziału działań przystosowawczych prowadzonych przez władze.

Streszczenie

Trwająca zmiana klimatu jako zagrożenie dla dobrobytu i dobrostanu w Europie

Zmiana klimatu stanowi coraz większe zagrożenie dla zdrowia, dobrostanu i dobrobytu społeczeństwa europejskiego. Ekstremalne zdarzenia związane z klimatem – takie jak fale upałów, pożary, powodzie lub susze – stają się coraz częstsze i bardziej intensywne w miarę postępującego globalnego ocieplenia.

Europejskie i krajowe ramy polityki podkreślają pilną potrzebę przystosowania się do zmiany klimatu i skutecznego zarządzania zagrożeniami związanymi z klimatem dla ludności i gospodarki. Nie przeprowadzono jednak dużej oceny zakresu, w jakim wdrożono działania mające na celu poprawę odporności UE na zmianę klimatu, zwłaszcza w odniesieniu do poszczególnych gospodarstw domowych.

Niniejsze sprawozdanie zostało opracowane wspólnie przez Europejską Agencję Środowiska (EEA) i Europejską Fundację na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy (Eurofound) i opiera się na wynikach ankiety internetowej. Przeanalizowano w nim doświadczenia związane ze skutkami związanymi z klimatem, działania na rzecz odporności podejmowane w domu, postrzeganie wdrożonych działań lokalnych oraz obawy dotyczące przyszłych skutków wśród próby Europejczyków.

Powszechne doświadczenia w zakresie skutków związanych z klimatem i poważne obawy dotyczące przyszłości

Czterech na pięciu respondentów ankiety zgłosiło, że w ciągu ostatnich pięciu lat (2020–2025) doświadczyło co najmniej jednego z następujących problemów związanych z klimatem: niewygodne upały, powodzie, pożary, niedobór wody, uszkodzenia spowodowane wiatrem lub częstsze ukąszenia owadów. Wielu respondentów wyraziło również obawy dotyczące przyszłych skutków zmiany klimatu, przy czym upały i pożary lasów budzą duże obawy w przypadku około połowy z nich. Fakt, że wysoki odsetek respondentów zgłosił doświadczanie skutków w przeszłości, a obawy w przyszłości wskazują na potrzebę zwiększenia wysiłków na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu.

Wskaźniki niedostatecznego przygotowania na poziomie gospodarstw domowych w Europie

W badaniu przeanalizowano środki na rzecz odporności na zmianę klimatu w domach respondentów. Ponad połowa respondentów nie zgłosiła wprowadzenia żadnego ze środków ochrony przed skutkami zmiany klimatu wymienionych w ankiecie. Nieco ponad 22% respondentów nie miało w domu żadnego z wymienionych środków. Środki chroniące przed ciepłem – najczęściej zgłaszany problem – obejmują zacienienie (zgłoszone przez 49 % respondentów), izolację dachu/ściany (48 %) oraz klimatyzację lub wentylację (32 %).

Ponad 40% respondentów zgłosiło posiadanie ubezpieczenia domu obejmującego ekstremalne zdarzenia pogodowe. Znacznie mniejszy odsetek respondentów przygotował zestawy awaryjne (14%) lub zapewnił sobie dostęp do zapasowego źródła zasilania (8%). Aby europejskie społeczeństwo mogło się w wystarczającym stopniu dostosować, gospodarstwa domowe muszą stać się bardziej odporne dzięki większej świadomości na temat środków stosowanych w domu, dostępowi do nich i ich większej przystępności cenowej.

Nieinfrastrukturalny charakter lokalnych działań przystosowawczych

Najczęściej zgłaszanymi środkami lokalnymi zidentyfikowanymi przez respondentów były ostrzeżenia lub ostrzeżenia dotyczące ekstremalnych warunków pogodowych (doświadczonych przez 57 %), kampanie uświadamiające na temat zagrożeń i działań, które należy podjąć w przypadku ekstremalnych warunków pogodowych (43 %), oraz ograniczenia dotyczące korzystania z wody w okresach suchych (42 %). Ogółem 36 % respondentów stwierdziło, że zauważyło sadzenie drzew lub poprawę dostępu do terenów zielonych na swoim obszarze.

Lokalne środki zapobiegania powodziom i zapewnienie ośrodków chłodniczych nie zostały zgłoszone jako powszechnie obserwowane. Ten przegląd środków

przystosowawczych kierowanych przez organy, oparty na postrzeganiu respondentów, sugeruje potrzebę bardziej infrastrukturalnych środków przystosowania się do zmiany klimatu, które będą towarzyszyć środkom ukierunkowanym na zachowanie.

Nierówne skutki i nierówna odporność

Niektóre skutki zmiany klimatu zgłoszone przez respondentów dotknęły niektóre grupy w sposób nieproporcjonalny. Na przykład czterokrotnie więcej respondentów z gospodarstw domowych o najniższych środkach finansowych miało problemy z dostępem do bezpiecznej i czystej wody (15 % w porównaniu z 4 %). Podobnie dwukrotnie więcej osób zostało dotkniętych pożarami lasów i związanym z nimi dymem w porównaniu z respondentami z gospodarstw domowych o najwyższych środkach finansowych (11 % w porównaniu z 5 %). Dwie trzecie osób z trudnościami w związaniu końca z końcem nie było w stanie utrzymać odpowiedniego chłodu w domu w lecie, w porównaniu z nieco ponad 9% osób, które wiązą koniec z końcem, bardzo łatwo lub łatwo.

Najmłodsi respondenci i kobiety wyłonili się jako grupy najbardziej zaniepokojone przyszłymi skutkami zmiany klimatu. Tymczasem najemcy, w porównaniu z właścicielami domów, rzadziej stosowali środki odpornościowe w domu. Ponadto w odniesieniu do wszystkich skutków respondenci z samoocenionym złym stanem zdrowia zgłosili, że są bardziej dotknięci skutkami zmiany klimatu, a jednocześnie mają mniejsze prawdopodobieństwo wprowadzenia środków na rzecz odporności w domu niż respondenci z samoocenionym dobrym stanem zdrowia.

Aby zapewnić sprawiedliwość społeczną w zakresie odporności na zmianę klimatu, konieczne jest opracowanie strategii przystosowania się do zmiany klimatu, które chronią wszystkie osoby, w szczególności grupy znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji.

Informacje o ankiecie

Sprawozdanie opiera się na danych zgromadzonych w ramach corocznego [badania Eurofound „Życie i praca w UE”](#). W 2025 r. badanie obejmowało zestaw pytań dotyczących wpływu na klimat odczuwanego w przeszłości, obaw dotyczących przyszłości i działań na rzecz odporności. Analiza odpowiedzi na te pytania zawarta w niniejszym sprawozdaniu jest częścią działań [Europejskiego Obserwatorium ds. Klimatu i Zdrowia](#) mających na celu wspieranie europejskiej polityki przystosowania się do zmiany klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia i dobrostanu.

Na ankietę internetową odpowiedziało 27 000 osób z 27 krajów europejskich. Próba nie jest jednak w pełni reprezentatywna dla populacji europejskiej (zob. ramka 1.1). Aby rozwiązać ten problem, wprowadzono wagi po stratyfikacji, aby odzwierciedlić rozkład kluczowych danych demograficznych – takich jak płeć, wiek, wykształcenie i stopień urbanizacji – w populacji ogólnej. Niemniej jednak wyników nie można uogólnić na całą populację europejską, a wyniki odnoszą się wyłącznie do respondentów.

Niemniej jednak ustalenia te dostarczają cennych informacji na temat doświadczeń i perspektyw respondentów oraz mogą pomóc w zrozumieniu problemów związanych z klimatem i zachowań adaptacyjnych.

1 Wprowadzenie

Według Europejskiej Oceny Ryzyka Klimatycznego (EUCRA) w Europie istnieje już kilka krytycznych zagrożeń klimatycznych dla zdrowia ludzi, środowiska zbudowanego, infrastruktury i ekosystemów. Jeżeli obecnie nie zostaną podjęte zdecydowane działania, większość zidentyfikowanych zagrożeń klimatycznych może osiągnąć krytyczne lub katastrofalne poziomy do końca bieżącego stulecia (EEA, 2024a). Zarządzanie obecnymi i przyszłymi zagrożeniami klimatycznymi jest uznawane w polityce UE za kluczowe dla utrzymania dobrobytu Europy i jakości życia jej mieszkańców (KE, 2021; KE, 2024 r.).

Opinie obywateli Europy na temat zmiany klimatu są regularnie oceniane za pomocą badań, takich jak przeprowadzane co dwa lata badanie Eurobarometru dotyczące zmiany klimatu (np. KE, 2025a) oraz coroczne badanie klimatyczne Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) (np. EBI, 2024). We wspólnym sprawozdaniu EEA/Eurofound przedstawiono dodatkowy aspekt tego zasobu wiedzy, przedstawiając wyniki ankiety internetowej z udziałem ponad 27 000 uczestników z 27 państw członkowskich UE (zob. ramka 1.1).

W szczególności w niniejszym sprawozdaniu przedstawiono informacje na temat rodzajów skutków związanych z klimatem, których respondenci doświadczyli osobiście lub byli świadkami w miejscu zamieszkania. Przedstawia również ich obawy związane z klimatem na przyszłość. Co najważniejsze, w sprawozdaniu przedstawiono pierwszy ogólnoeuropejski przegląd postrzeganego wdrażania środków na rzecz odporności na zmianę klimatu – zarówno tych zgłoszonych przez respondentów na poziomie gospodarstw domowych, jak i ich obserwacji środków wdrożonych przez organy. Ponieważ jednak opiera się on na zgłoszonych przez siebie danych i wrażeniach respondentów, należy go traktować jako test lakmusowy, a nie systematyczny wykaz działań dostosowawczych.

Przewiduje się, że ten obraz postrzegania zbiorowej odporności UE na zmieniający się klimat pomoże ukierunkować wysiłki w ramach niedawnych i bieżących zmian polityki, takich jak strategia na rzecz europejskiej unii gotowości (KE, 2025b) i przyszłe zintegrowane ramy europejskiej odporności na zmianę klimatu i zarządzania ryzykiem. Dezagregacja wyników według obszaru geograficznego i grupy społeczno-ekonomicznej pozwala zrozumieć, które miejsca i ludzie są najbardziej zagrożeni i wymagają najpilniejszych działań.

Ramka 1.1

Informacje o ankiecie

Od 2020 r. Eurofound przeprowadza coroczne badanie na dużą skalę dotyczące życia i pracy w UE. Początkowo jego celem była ocena wpływu pandemii COVID-19 na warunki życia i pracy ludzi w całej Unii Europejskiej (UE). Począwszy od 2022 r. zakres tematyczny ankiety elektronicznej rozszerzono, aby zmierzyć długoterminowe skutki pandemii, wojny w Ukrainie i rosnących kosztów utrzymania.

Badanie przeprowadzone w 2025 r. koncentrowało się na klimacie i środowisku. Obejmował on pytania dotyczące doświadczeń ludzi w zakresie wpływu na klimat, obaw dotyczących przyszłych zagrożeń i środków na rzecz odporności podejmowanych przez respondentów lub obserwowanych na ich obszarze.

W e-badanie wykorzystuje się podejście oparte na próbkowaniu bez prawdopodobieństwa, oparte głównie na rekrutacji online za pośrednictwem ukierunkowanych reklam w mediach społecznościowych, uzupełnione próbkowaniem kuli śnieżnej. Uzyskana próba nie jest reprezentatywna dla populacji ogólnej. Ponadto respondenci z poprzednich rund ankiety są zapraszani do udziału w kolejnych falach. W związku z tym panel jest regularnie aktualizowany, ale nie jest reprezentatywny.

Aby zwiększyć reprezentatywność badania, zastosowano współczynnik korygujący po stratyfikacji w celu dostosowania próby do składu demograficznego ludności UE-27 i poszczególnych państw członkowskich. W 2025 r. współczynniki ważenia opierały się na płci, wieku, poziomie wykształcenia i regionie.

W okresie od 1 kwietnia do 4 czerwca 2025 r. w ramach ankiety elektronicznej zebrano odpowiedzi od około 27 000 uczestników z 27 państw członkowskich UE. Spośród nich 16 500 było powracającymi respondentami panelu, a 10 500 zostało nowo zatrudnionych za pośrednictwem kanałów mediów społecznościowych (w tym reklam na Instagramie i Facebooku, a także postów organicznych). Wyznaczono minimalny cel 500 respondentów na kraj, który został osiągnięty przez większość państw członkowskich z wyjątkiem Cypru, Luksemburga i Malty. W czternastu krajach liczebność próby przekraczała 1000 respondentów.

W badaniu zebrano informacje na temat cech respondentów (wiek, płeć, kadencja, łatwość związywania końcówek, samoocena stanu zdrowia, rodzaj gospodarstwa domowego, a także położenie geograficzne i stopień urbanizacji). Informacje te pozwoliły na porównanie odpowiedzi między różnymi grupami. Raport zawiera statystyki opisowe. Przeprowadzono jednak również analizy regresji w celu sprawdzenia, czy różnice były statystycznie istotne i ważne po sprawdzeniu innych cech respondenta. W niniejszej publikacji przedstawiono wyłącznie wyniki zatwierdzone w ten sposób.

Podejście oparte na doborze próby bez prawdopodobieństwa oznacza, że statystyki opisowe nie powinny być postrzegane jako dokładne szacunki punktowe dla całej populacji UE, pomimo wagi demograficznej. Zidentyfikowane zależności, mechanizmy i tendencje są jednak statystycznie uzasadnione i możliwe do przeniesienia.

Więcej informacji na temat ankiety można znaleźć [tutaj](#).

2 Skutki związane z klimatem postrzegane przez respondentów

W ankiecie respondenci zostali zapytani o wybrane skutki zmiany klimatu ⁽¹⁾, których doświadczyli w ciągu ostatnich 5 lat (zob. załącznik 1). Reakcje te odzwierciedlają postrzeganie uczestników i mogą obejmować skutki o wielu przyczynach, których nie można przypisać wyłącznie zmianie klimatu. Mając to na uwadze, 80,5 % respondentów zgłosiło, że doświadczyło co najmniej jednego wpływu ze strony osób wymienionych w ankiecie, jak pokazano na wykresie 2.1. Pod względem geograficznym respondenci z Europy Południowej i Środkowo-Wschodniej byli grupami o najwyższym odsetku osób, które zgłosiły, że doświadczyły co najmniej jednego wpływu na klimat, odpowiednio 86,1 % i 85,3 %.

Ustalenia te są zgodne z wynikami ostatniego badania EBI, w którym 80 % respondentów z UE stwierdziło, że doświadczyło co najmniej jednego ekstremalnego zdarzenia pogodowego w ciągu ostatnich 5 lat (EBI, 2024). Wysoki odsetek respondentów z południowej Europy dotkniętych różnymi skutkami zmiany klimatu odzwierciedla również ustalenia specjalnego badania Eurobarometr na temat zmiany klimatu z 2025 r. (KE, 2025a). Ponadto popiera położenie nacisku przez EUCRA (EEA, 2024a) na pilną potrzebę przeciwdziałania zagrożeniom klimatycznym w tym regionie.

Ciepło było głównym wpływem związanym z klimatem, z jakim zetknęli się respondenci badania. W ciągu ostatnich 5 lat 49,7% respondentów ankiety czuło się zbyt gorąco w swoim domu, 46,8% w miejscu pracy lub miejscu edukacji, a 60,7% poza swoim sąsiedztwem. Oznacza to, że kluczowym sposobem ograniczenia wpływu ciepła na zdrowie, dobrostan i wydajność ludzi jest zapewnienie, aby budynki w UE oraz szersze środowisko życia i pracy były odporne na ciepło (Martinez i in., 2025; EEA, 2022a).

Ogółem 34% respondentów zgłosiło odczuwalny wzrost ukąszeń komarów lub kleszczy w ciągu ostatnich 5 lat. Na obfitość wektorów, długość sezonu gryzienia i prawdopodobieństwo przenoszenia chorób ma wpływ zmieniający się klimat (EEA, 2022a). Odsetek osób doświadczających więcej ukąszeń był najwyższy w Europie Południowej i Środkowo-Wschodniej (wykres 2.1), w tym na Cyprze (60,9%), w Grecji (59,0%) i Chorwacji (57,7%).

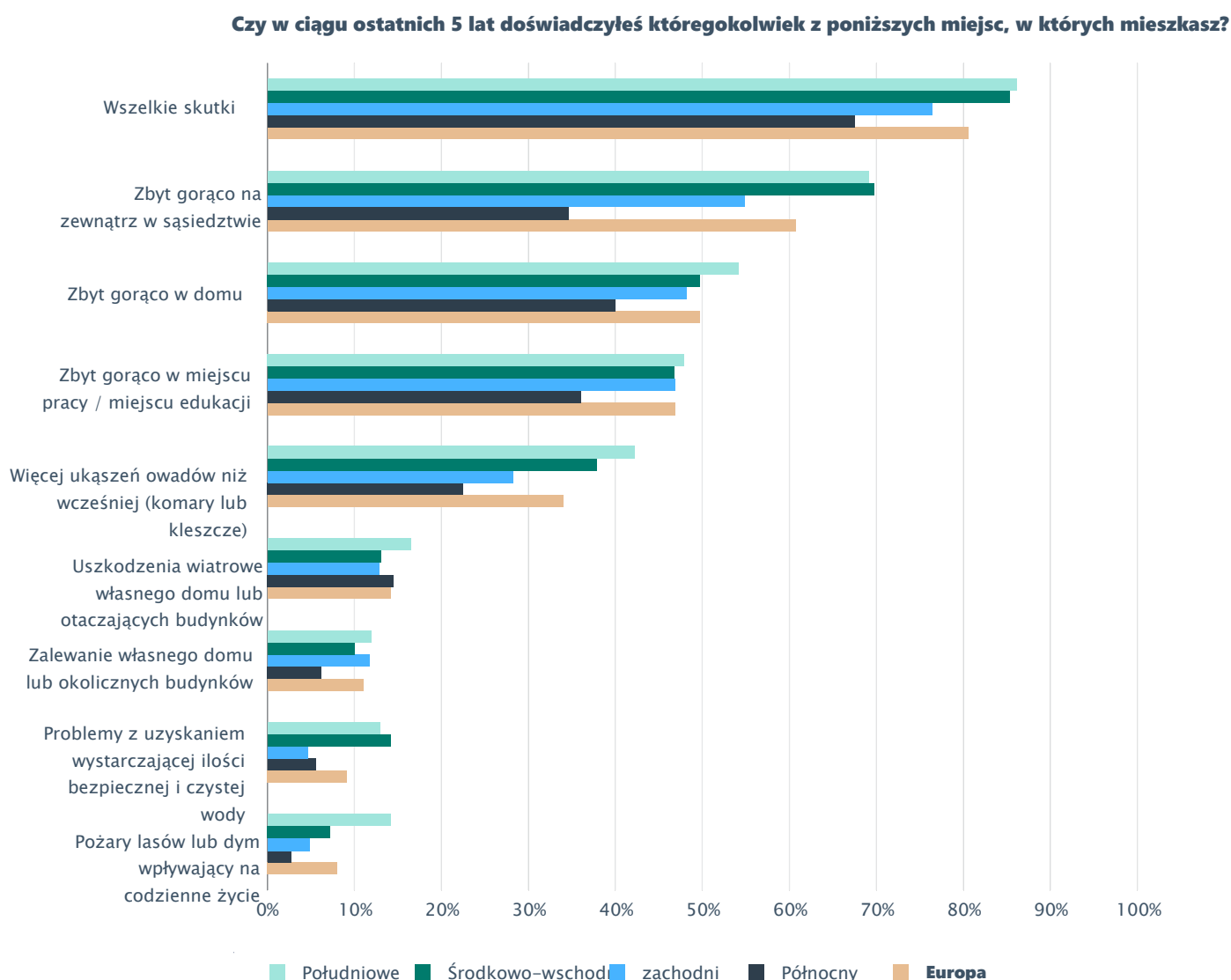
Jest to niepokojące z punktu widzenia zdrowia publicznego, ponieważ kraje te mają potwierdzoną obecność inwazyjnych komarów *Aedes* (ECDC, 2025), które mogą przenosić dengę, Zikę i chikungunę. Mają również rodzime komary *Culex pipiens* (ECDC, 2023), które są zdolne do rozprzestrzeniania gorączki Zachodniego Nilu.

Uszkodzenia spowodowane wiatrem w pobliskich domach lub budynkach doświadczyło 14,1% respondentów w ciągu ostatnich 5 lat. Oprócz tego około jedna dziesiąta respondentów doświadczyła wszystkich innych skutków zmiany klimatu (zob. rys. 2.1).

Między poszczególnymi krajami występowały znaczne różnice pod względem odsetka respondentów, którzy doświadczyli skutków. Na przykład w Irlandii (43,3 % respondentów), a także w Chorwacji (29,4 %) i na Węgrzech (26,6 %) najbardziej rozpowszechnione były doświadczenia związane z uszkodzeniami powodowanymi przez wiatr w pobliskich domach lub budynkach respondentów.

¹ Wykaz skutków dla klimatu zawarty w badaniu nie jest wyczerpujący. Został on opracowany przez Eurofound i EEA we współpracy z organizacjami partnerskimi Europejskiego Obserwatorium ds. Klimatu i Zdrowia. Wykaz ten opierał się na rozpoznanych zagrożeniach dla dobrobytu i dobrostanu ludności europejskiej związanych ze zmianą klimatu (EEA, 2024a; EEA, 2025c). Ostateczny wybór elementów do uwzględnienia uwzględniał długość badania.

Wykres 2.1 Odsetek respondentów, którzy doświadczyli skutków zmiany klimatu na swoim obszarze, w podziale na regiony europejskie

Uwagi: Grupy geograficzne użyte na tym wykresie i na poniższych wykresach są następujące: Europa Środkowo-Wschodnia (Bułgaria, Czechy, Węgry, Polska, Rumunia i Słowacja); Europa Północna (Dania, Estonia, Finlandia, Irlandia, Łotwa, Litwa i Szwecja); Europa Południowa (Cypr, Chorwacja, Grecja, Włochy, Malta, Czarnogóra, Portugalia, Słowenia i Hiszpania); Europa Zachodnia (Austria, Belgia, Francja, Niemcy, Liechtenstein, Luksemburg, Niemcy i Szwajcaria).

Wyniki badania dla poszczególnych krajów można znaleźć w [interaktywnej](#) przeglądarce.

Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

Pożary lasów i ich dym były najczęściej doświadczane przez respondentów z Grecji (41,1 %), Portugalii (35,2 %) i Cypru (20,3 %), w porównaniu ze średnią wynoszącą 8 % w całej Europie. Odsetek respondentów, którzy doświadczyli powodzi w ciągu ostatnich 5 lat, odzwierciedlał wzór powodzi na dużą skalę w tym czasie. Na przykład znacznie wyższy odsetek respondentów w Austrii (25,9 %) i Słowenii (19,1 %) zgłosił, że doświadczył powodzi, niż ogólna średnia europejska wynosząca 11 %.

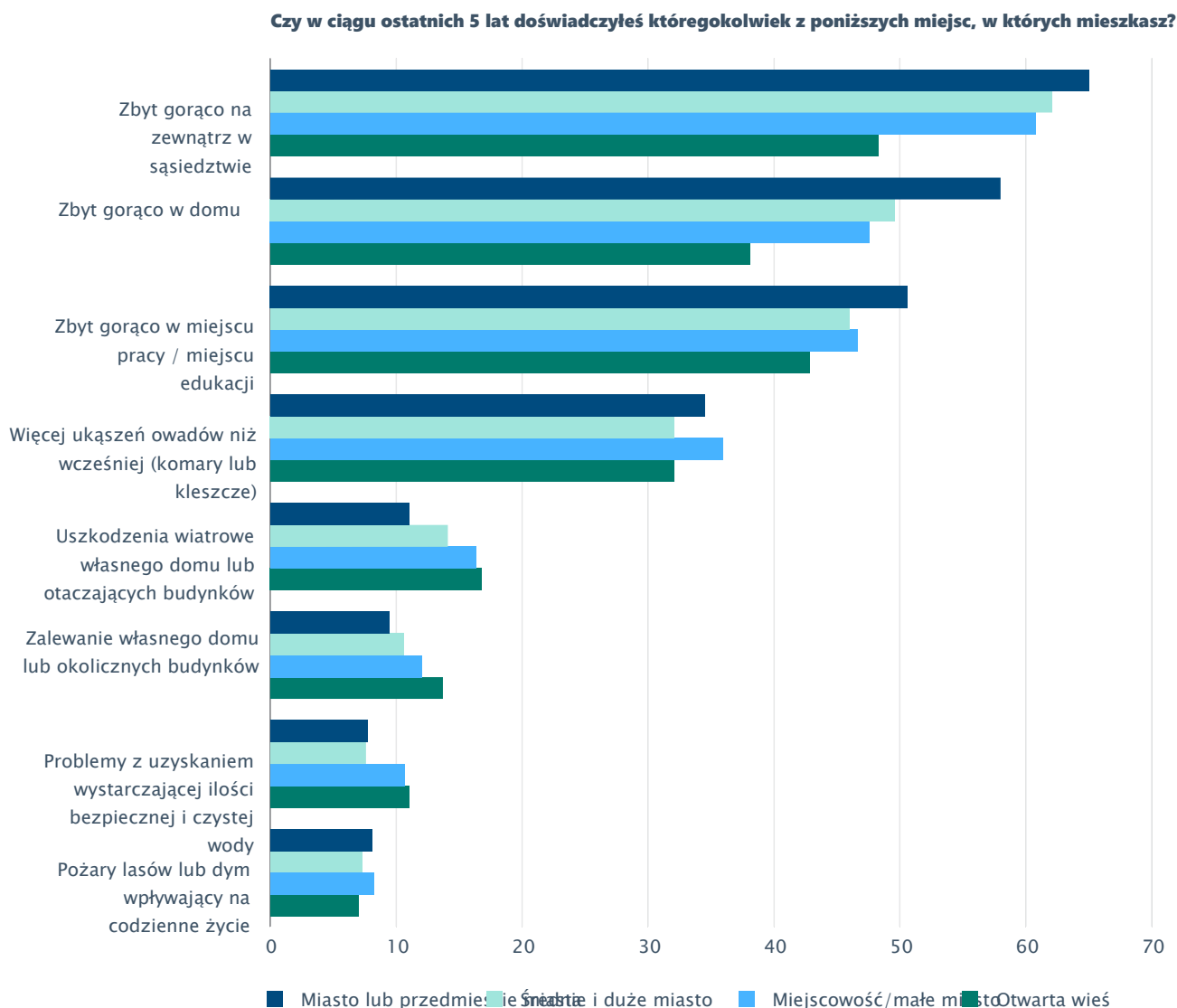
Skutki związane z klimatem odczuwano w różny sposób w zależności od tego, czy respondenci mieszkali w środowisku miejskim czy wiejskim. Odsetek respondentów

2 Skutki związane z klimatem postrzegane przez respondentów

doświadczających ciepła, zarówno w pomieszczeniach, jak i na zewnątrz, wzrósł wraz z rosnącym stopniem urbanizacji (wykres 2.2).

Natomiast w bardziej zurbanizowanych środowiskach odsetek respondentów zgłaszających, że ucierpieli z powodu wiatru, powodzi lub problemów z dostępem do wody, był niższy. Może to odzwierciedlać wyższy poziom ochrony przed powodzią w miastach w porównaniu z obszarami mniej zaludnionymi lub może wskazywać na dobry dostęp do infrastruktury, takiej jak publiczne zaopatrzenie w wodę, w miastach.

Wykres 2.2 Odsetek respondentów, którzy doświadczyli skutków zmiany klimatu na swoim obszarze, według zgłoszonego przez siebie poziomu urbanizacji.

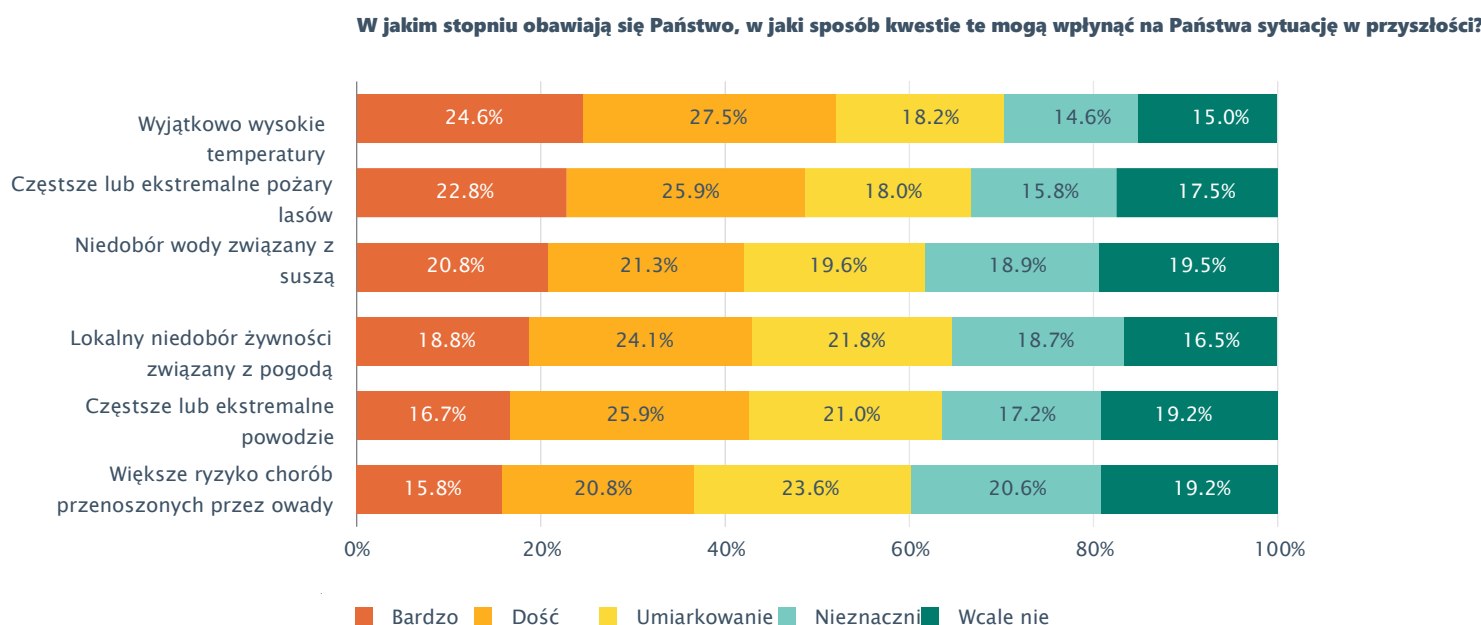
Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

3 Zaniepokojenie przyszłymi skutkami zmiany klimatu

Ponad połowa respondentów (52,1%) była bardzo zaniepokojona lub całkiem zaniepokojona ekstremalnie wysokimi temperaturami zakłócającymi codzienne życie i dobre samopoczucie w przyszłości. Drugą najbardziej niepokojącą kwestią dla respondentów były częstsze lub bardziej ekstremalne pożary lasów; 48,7% stwierdziło, że były one bardzo lub bardzo niepokojące. Potwierdza to EUCRA, która uznała ciepło i pożary lasów za jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla zdrowia ludzkiego i wymagające najpilniejszych działań (EEA, 2024a).

Podobna liczba respondentów (między 42 % a 43 %) była bardzo lub całkiem zaniepokojona ograniczonym dostępem do lokalnej/sezonowej żywności lub bezpiecznej wody oraz częstszymi lub bardziej ekstremalnymi powodziami. Większe prawdopodobieństwo zachorowania na ukąszenia komarów lub kleszczy było najmniej niepokojące dla respondentów (rysunek 3.1).

Rysunek 3.1 Odsetek respondentów zaniepokojonych przyszłymi skutkami zmiany klimatu

Uwaga: Wyniki badania dla poszczególnych krajów można znaleźć w [interaktywnej przeglądarce](#).

Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

Istnieje wyraźny podział geograficzny pod względem poziomu obaw w odniesieniu do wszystkich zagrożeń. Dwa razy więcej respondentów w Europie Południowej w porównaniu z Europą Północną było bardzo lub całkiem zaniepokojonych przyszłymi wysokimi temperaturami (61 % w porównaniu z 29,9 %), bardziej ekstremalnymi lub częstszymi powodziami (50,2 % w porównaniu z 25,3 %) oraz bardziej ekstremalnymi lub częstszymi pożarami lasów (58,8 % w porównaniu z 29,9 %).

Wyższy odsetek respondentów z Europy Środkowo-Wschodniej był bardzo lub bardzo zaniepokojony perspektywą zarażenia się chorobami kleszczy lub komarów w porównaniu z osobami z Europy Północnej (45,1 % w porównaniu z 29,1 %), dostępem do wody do codziennego użytku (54,3 % w porównaniu z 23,2 %) oraz dostępem do żywności (53,1 % w porównaniu z 29,9 %).

Zobacz [interaktywną przeglądarke](#), aby uzyskać szczegółowy podział odpowiedzi dla poszczególnych krajów.

4 Środki na rzecz odporności na zmianę klimatu zgłoszone przez respondentów

Chociaż UE i poszczególne państwa członkowskie dysponują solidnymi ramami politycznymi wspierającymi przystosowanie się do zmiany klimatu, informacje na temat wdrożonych działań i ich skuteczności są ograniczone. Utrudnia to pełne zrozumienie postępów Europy w zakresie odporności na zmianę klimatu (EEA, 2025a).

Wyniki badania przedstawione w tym rozdziale pomagają rzucić światło na poziom wdrażania środków na rzecz odporności na zmianę klimatu w całej Europie. Respondentów ankiety poproszono o potwierdzenie, czy w ich gospodarstwie domowym wprowadzono pewne środki na rzecz odporności na zmianę klimatu, oraz o udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych przez organy działań przyczyniających się do odporności na zmianę klimatu, które zaobserwowali na swoim obszarze ⁽²⁾ (tabela 1.1). Wymienione środki obejmowały zarówno inicjatywy oparte na infrastrukturze (wymagające fizycznych środków interwencyjnych), jak i inicjatywy nieoparte na infrastrukturze.

Wymienione środki w zakresie odporności na zmianę klimatu można dostosować do różnych etapów cyklu zarządzania kryzysowego:

- zapobieganie (zminimalizowanie skutków kryzysu lub klęski żywiołowej przed wydarzeniem);
- gotowość (planowanie sposobu reagowania);
- reagowanie (działania w czasie kryzysu lub klęski żywiołowej w celu zminimalizowania ich skutków);
- odbudowa (powrót do stanu sprzed kryzysu lub klęski żywiołowej) (EEA, 2017; KE, 2025c).

Tabela 1.1 Środki na rzecz odporności uwzględnione w ankiecie

	Środek na rzecz odporności na zmianę klimatu	Oparte na infrastrukturze?	Etap cyklu zarządzania kryzysowego
Poziom gospodarstw domowych	Izolacja ścian lub dachu	Tak	Gotowość
	Klimatyzacja lub wentylacja	Tak	Gotowość
	Cieniowanie	Tak	Gotowość
	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe	Tak	Gotowość
	Zbieranie wody deszczowej	Tak	Gotowość
	Zapasowy system zasilania lub generator	Tak	Gotowość
	Zestaw ratunkowy	Nie	Gotowość/odpowiedź
	Ubezpieczenie domu obejmujące ekstremalne zdarzenia pogodowe	Nie	Gotowość/odbudowa
Pod kierownictwem organu	Ostrzeżenia lub ostrzeżenia o ekstremalnych zdarzeniach pogodowych	Nie	Gotowość
	Kampanie informacyjne na temat zagrożeń i działań, które należy podjąć w przypadku ekstremalnych warunków pogodowych	Nie	Gotowość
	Sadzenie większej liczby drzew lub poprawa dostępu do terenów zielonych	Tak	Zapobieganie
	Udostępnianie centrów chłodniczych	Tak	Gotowość
	Zmiany w harmonogramach pracy / edukacji, aby uniknąć działań w najgorętszych godzinach lub dniach	Nie	Gotowość/odpowiedź
	Zapobieganie powodziom	Tak	Zapobieganie
	Ograniczenia zużycia wody podczas suszy	Nie	Gotowość/odpowiedź
	Środki kontroli komarów	Nie	Zapobieganie

2 Termin „Twój obszar” nie został doprecyzowany w badaniu i pozostawiono go do interpretacji.

Uwaga: Aby zapoznać się z dokładnym sformułowaniem pytań dotyczących środków na rzecz odporności na zmianę klimatu, zob. załącznik 1.

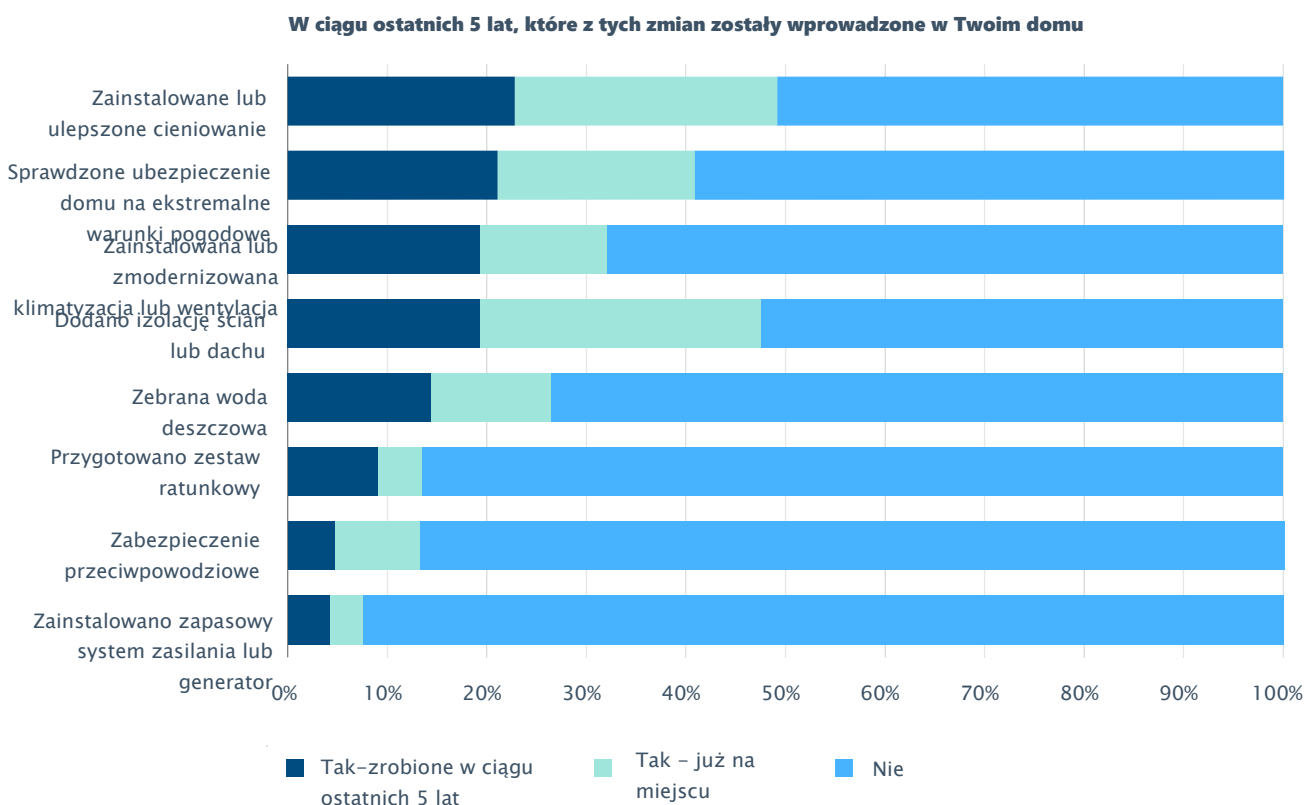
Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

(2) Termin „Twój obszar” nie został doprecyzowany w badaniu i pozostawiono go do interpretacji.

4.1 Odporność gospodarstw domowych

Chociaż 77,9 % respondentów stosowało co najmniej jeden ze środków na rzecz odporności na zmianę klimatu wymienionych w ankiecie w domu, żaden ze środków nie obowiązywał w ponad połowie domów respondentów (wykres 4.1). Niektóre środki (np. zabezpieczenie przeciwpowodziowe) mogą nie mieć znaczenia dla warunków, w których nie występują określone zagrożenia. Niski odsetek respondentów wprowadził jednak bardziej uniwersalne środki (np. zestaw ratunkowy lub zapasowe źródło zasilania). Wyniki ogólnie wskazują na ogólne niedostateczne przygotowanie na zagrożenia klimatyczne i inne kryzysy na poziomie gospodarstw domowych w całej Europie.

Rysunek 4.1 Odsetek respondentów stosujących w domu środki w zakresie odporności na zmianę klimatu

Uwaga: Wyniki badania dla poszczególnych krajów można znaleźć w interaktywnym widoku r.

Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

Dwa z najczęściej stosowanych środków w domu mają na celu rozwiązanie problemu ciepła. Najczęstszym środkiem stosowanym w domach było lepsze zacienienie; 49,2 % respondentów zgłosiło, że wprowadziło takie rozwiązanie. Jest to stosunkowo przystępny cenowo środek adaptacyjny, a zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne cieniowanie skutecznie obniża wewnętrzne temperatury budynków (Martinez i in., 2025).

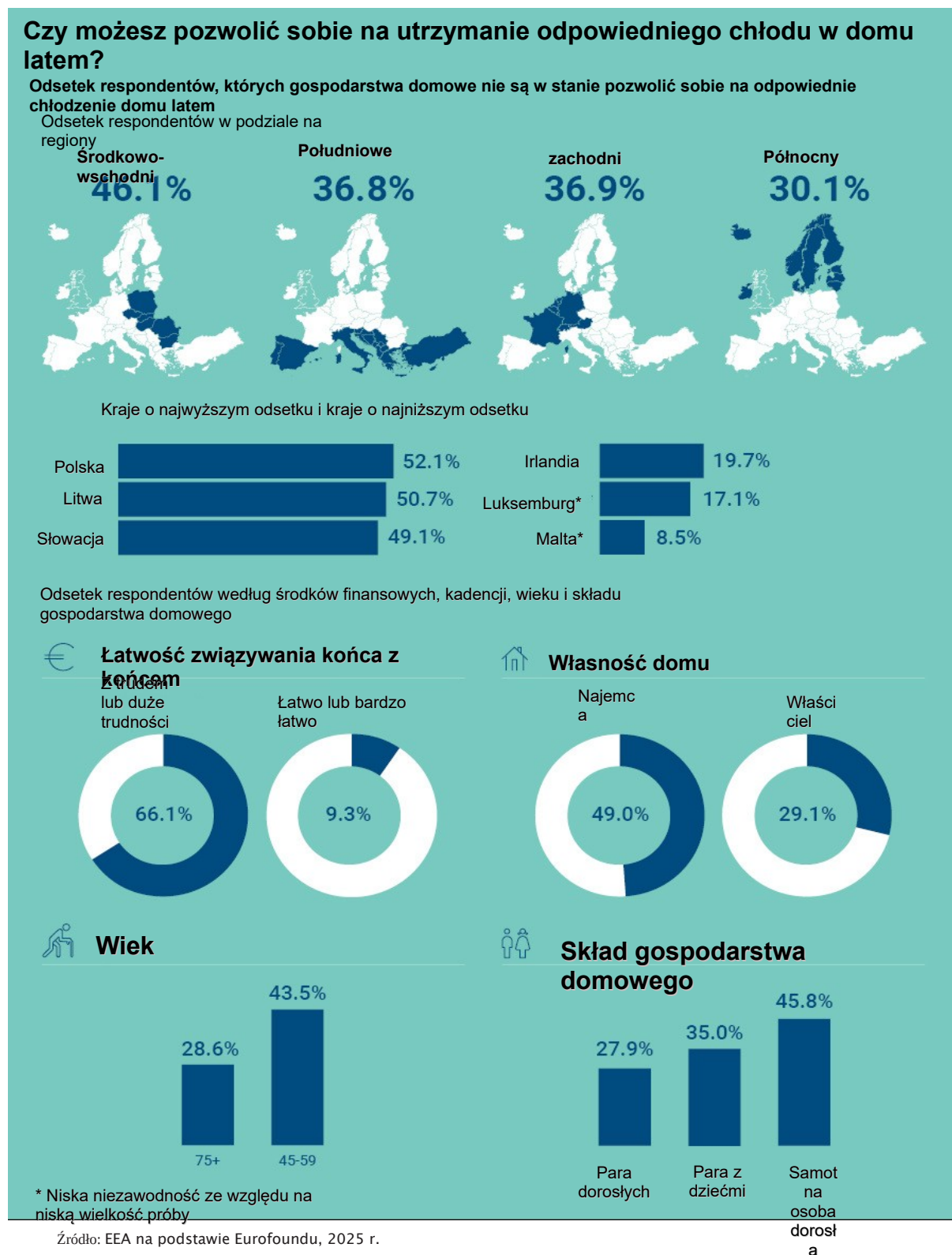
Drugim najpopularniejszym środkiem była izolacja dachów i ścian (47,6%). W dobrze zaprojektowanych budynkach może to zmniejszyć przegrzanie, ale w budynkach, w których brakuje odpowiedniej wentylacji, cieniowania lub masy termicznej, może to pogorszyć przegrzanie (Martinez i in., 2025); w związku z tym skuteczność tego środka zależy od jego kontekstu. Na przykład w europejskim badaniu dochodów i warunków życia z 2023 r. tylko 24,2 % respondentów w 16 państwach europejskich uznało, że system chłodzenia i izolacja termiczna ich mieszkania są wystarczające, aby zapewnić odpowiednie chłodzenie mieszkania latem (Eurostat, 2023).

Ogółem 32,1 % respondentów zgłosiło, że zainstalowało lub zmodernizowało klimatyzację lub wentylację. Chociaż klimatyzacja może być skuteczna w ochronie zdrowia, w szczególności w przypadku osób wymagających szczególnego traktowania, częste korzystanie z klimatyzacji jest przykładem niewłaściwej adaptacji. Prowadzi to do problemów związanych z szczytowym zapotrzebowaniem na energię elektryczną, a ciepło wytwarzane przez urządzenia może przyczyniać się do efektu miejskiej wyspy ciepła (EEA, 2022c).

Ponadto chłodzenie mechaniczne – klimatyzacja, aktywna wentylacja lub wykorzystanie wentylatorów – wymaga zarówno inwestycji początkowych, jak i zużycia energii elektrycznej, a tym samym generuje dodatkowe koszty dla gospodarstw domowych. Może to uniemożliwić osobom instalowanie lub stosowanie takich środków.

Na pytanie, czy mogą sobie pozwolić na utrzymanie odpowiedniego chłodu w domu latem, 38,2% respondentów odpowiedziało negatywnie. Najwyższy odsetek respondentów, których latem nie stać na utrzymanie chłodu w domu, odnotowano w Europie Środkowo-Wschodniej (46,1 %) w porównaniu z 30,1 % w Europie Północnej (wykres 4.2).

Wykres 4.2 Odsetek respondentów, których gospodarstwa domowe nie są w stanie pozwolić sobie na utrzymanie odpowiedniego chłodu w domu latem

Ogółem 40,8% respondentów zgłosiło posiadanie ubezpieczenia domu od ekstremalnych warunków pogodowych. Istniały znaczne różnice między krajami pod względem liczby respondentów zgłaszających posiadanie ubezpieczenia domu od ekstremalnych warunków pogodowych. W Szwecji odsetek ten wynosił 17,4 % w porównaniu z 70,1 % w Luksemburgu.

Różne systemy ubezpieczeń istniejące w każdym kraju wpływają na dostępność i przystępność cenową ubezpieczeń. Według Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (2024 r.) Grecja, Włochy i Rumunia odnotowały najwyższe wyniki w zakresie luki ochronnej w przypadku klęsk żywiołowych ze względu na połączenie zagrożeń z niską penetracją ubezpieczeń. Ubezpieczenie przeciwpowodziowe uznano za szczególnie nieprzystępne cenowo na obszarach wysokiego ryzyka w Polsce i Portugalii, a następnie w kilku regionach Chorwacji, Niemiec i państw bałtyckich (Tesselaar i in., 2020). Przedstawione tutaj wyniki badania Eurofound (2025 r.) w pewnym stopniu odzwierciedlają te wzorce (zob. interaktywna przeglądarka). Należy jednak traktować je z ostrożnością ze względu na fakt, że próba badania była niereprezentatywna, a informacje zostały zgłoszone przez respondentów. Ponadto zgłoszona przez siebie ochrona ubezpieczeniowa może być przedmiotem uprzedzeń związanych z wycofaniem, ponieważ respondenci mogą nie pamiętać lub nie rozumieć konkretnych warunków swojej polityki dotyczącej ochrony przed ekstremalnymi warunkami pogodowymi.

Ponad jedną czwartą respondentów ankiety stwierdziła, że zbiera wodę deszczową w domu do użytku w okresach suchych. W niektórych krajach, takich jak Belgia, Czechy i Słowenia, ponad 40% respondentów posiadało system zbierania wody deszczowej. Znaczna liczba respondentów zgłosiła, że w ciągu ostatnich 5 lat zainstalowała systemy zbierania wody deszczowej (np. 26,7 % respondentów w Czechach, a następnie prawie jedna czwarta respondentów w Estonii i na Słowacji).

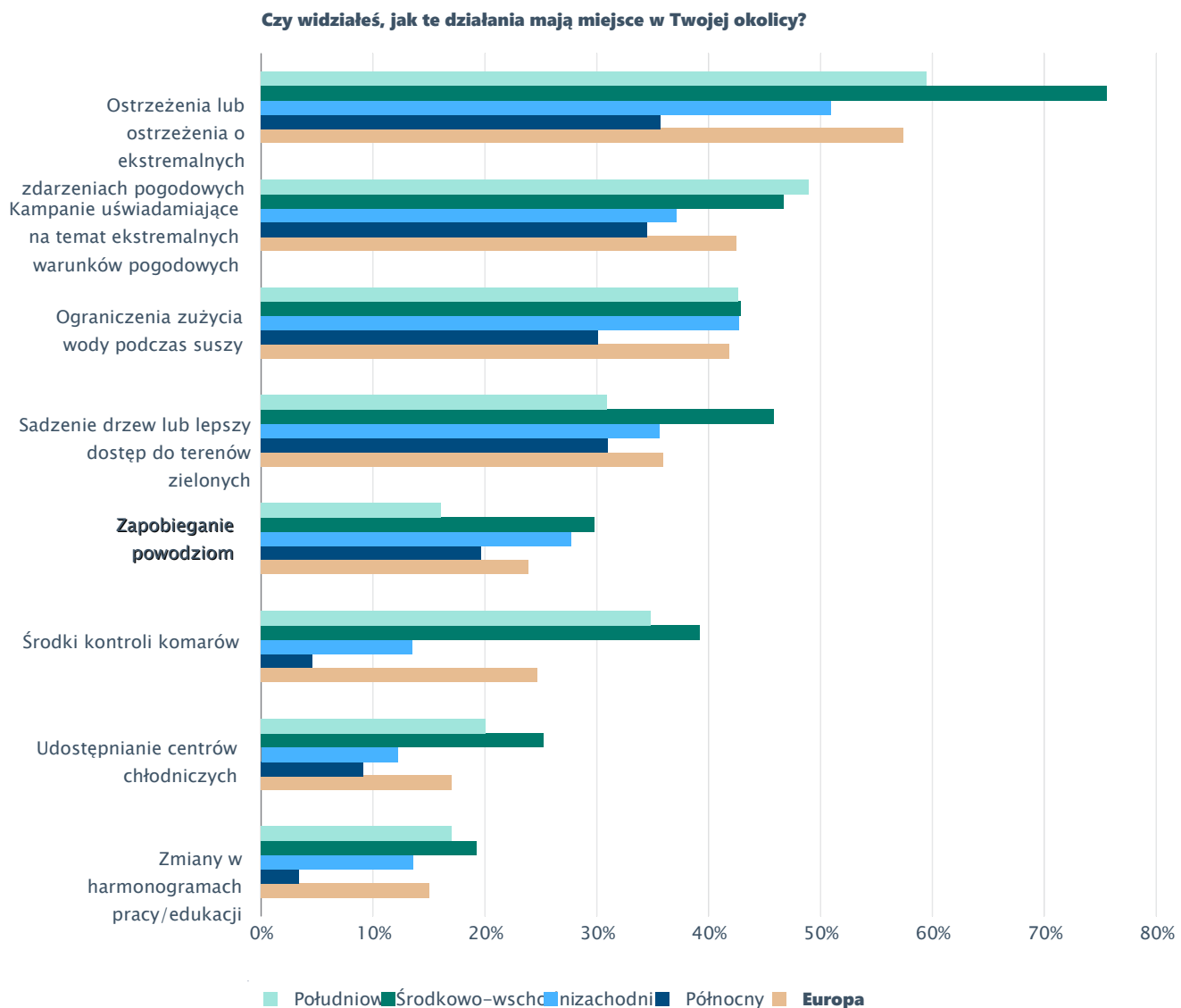
Jednym z najrzadziej zgłaszanych środków była ochrona przeciwpowodziowa; tylko 13,2 % respondentów zgłosiło wprowadzenie środków. Ochrona przeciwpowodziowa na poziomie nieruchomości ma zastosowanie tylko na obszarach, które mogą być podatne na powódzie i wymaga znacznych inwestycji i zmian strukturalnych w mieszkaniu.

Jednak przygotowanie zestawu ratunkowego jest prostym środkiem, który jest stosunkowo tani w realizacji. Mimo to zestawy były dostępne tylko w 13,5% gospodarstw domowych respondentów. W Danii, Estonii i Szwecji znaczny odsetek respondentów (ponad 22 % respondentów w każdym z tych krajów) zastosował ten środek w ciągu ostatnich 5 lat. Może to być związane z niedawnymi apelami rządów do obywateli o przygotowanie się na potencjalne kryzysy związane z rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie.

4.2 Działania w zakresie odporności postrzegane w obszarach respondentów

Ogółem 82,2 % respondentów zgłosiło, że widziało co najmniej jeden z prowadzonych przez organ środków na rzecz odporności na zmianę klimatu wymienionych w ankiecie na swoim obszarze lokalnym (wykres 4.3). Najczęściej zgłaszane środki – wczesne ostrzeżenia i ostrzeżenia (zgłoszone przez ponad 57 % respondentów) oraz kampanie uświadamiające (zgłoszone przez 42,5 % respondentów) – odpowiadają dobremu uwzględnieniu tych działań w krajowych politykach w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i krajowych strategiach zdrowotnych (Europejskie Obserwatorium ds. Klimatu i Zdrowia, 2022 r.). Ponadto w 19 państwach członkowskich UE-27 obowiązują plany działania w zakresie zdrowia cieplnego – w tym ostrzeżenia o wysokich temperaturach (EEA, 2024c). Może to częściowo wyjaśniać dużą liczbę respondentów, którzy zaobserwowali ostrzeżenia i ostrzeżenia.

Rys. 4.3 Odsetek respondentów, którzy zaobserwowali środki na rzecz odporności na zmianę klimatu na swoim obszarze

Uwaga: Wyniki badania dla poszczególnych krajów można znaleźć w interaktywnej przeglądarce.

Źródło: EEA na podstawie Eurofound (2025 r.).

Systemy wczesnego ostrzegania są jednym z najbardziej opłacalnych środków przeciwdziałania ekstremalnym zdarzeniom pogodowym (EEA, 2020; EEA, 2024b). Jeśli zostaną prawidłowo rozmieszczone, mogą zmniejszyć wpływ ekstremalnych warunków pogodowych na ludzi. Na przykład podczas powodzi w Europie Środkowej w 2024 r. liczba ofiar śmiertelnych była niższa niż we wcześniejszych powodziach. Dzieje się tak pomimo faktu, że opady były większe, a powódzie na większą skalę. Niższą liczbę ofiar śmiertelnych przypisuje się dobrze funkcjonującym systemom wczesnego ostrzegania (World Weather Attribution, 2024). W związku z tym obserwację, że są one szeroko stosowane, należy postrzegać jako pozytywny aspekt gotowości na zmianę klimatu.

Ponadto ponad 4 na 10 respondentów spotkało się z kampaniami uświadamiającymi na temat zmiany klimatu lub ekstremalnych warunków pogodowych na swoim obszarze; tego rodzaju środki mogą zwiększyć skuteczność wczesnych ostrzeżeń i

ostrzeżeń. Wiedza na temat sposobu postępowania w nagłych przypadkach ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia skuteczności ostrzeżeń lub ostrzeżeń wydawanych przez organy (np. Diakakis i in., 2022). W najnowszym badaniu EBI 38 % respondentów wskazało na edukowanie społeczeństwa na temat zachowań, które należy przyjąć w celu zapobiegania problemom spowodowanym ekstremalnymi zdarzeniami pogodowymi lub reagowania na nie, jako ważny środek przystosowawczy (EBI, 2024).

Trzeci najczęściej odnotowywany środek – ograniczenia zużycia wody spowodowane suszami – zgłosiło 41,8 % respondentów. Odsetek ludności UE dotkniętej niedoborem wody rośnie zarówno w kontekście zmiany klimatu, jak i nie zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi (EEA, 2025d). W rezultacie ograniczenia w korzystaniu z wody stają się coraz powszechniejsze. Na przykład 48 % gminnych planów działania w dziedzinie klimatu wdrożonych w Europie określa środki ochrony wód (w tym racjonowanie/ograniczenia i ponowne wykorzystanie szarej wody) (EEA, 2024b).

Ogółem 35,9 % respondentów zgłosiło, że na ich obszarze zasadzono więcej drzew lub poprawiono dostęp do terenów zielonych. Był to najczęściej wymieniany przez respondentów środek w zakresie odporności na zmianę klimatu oparty na infrastrukturze. Rozwiązania oparte na zasobach przyrody – tj. środki mające na celu przeciwdziałanie skutkom zmiany klimatu inspirowane przyrodą lub przez nią wspierane – są uznawane w polityce UE za kluczowy wariant przystosowania się do zmiany klimatu (np. KE, 2021 r.) i są już często stosowane. Na przykład analiza planów działania na rzecz klimatu w miastach w Europie wykazała, że 9 z 10 planów obejmowało środki związane ze środowiskiem, zielenią i różnorodnością biologiczną (EEA, 2024b). W ankiecie EBI (2024 r.) 42 % respondentów z UE stwierdziło, że jednym z kluczowych priorytetów lokalnego przystosowania się do zmiany klimatu jest ochłodzenie miast poprzez dodanie zadrzewionych ulic i tworzenie terenów zielonych.

Środki kontroli komarów zaobserwowało 24,7% respondentów. Z badania przeprowadzonego przez Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób wynika, że w 2021 r. 18 z 26 państw europejskich, które udzieliły odpowiedzi, wdrożyło jakąś formę zwalczania komarów (ECDC, 2021). Klimat w dużych częściach Europy staje się coraz bardziej odpowiedni dla chorób przenoszonych przez komary (van Daalen i in., 2024) i w związku z tym można się spodziewać dalszej potrzeby stosowania tego środka w przyszłości.

Nieco mniej niż jedna czwarta respondentów (23,9 %) zgłosiła, że na ich obszarze wprowadzono środki zapobiegania powodziom. Jest to stosunkowo wysoki odsetek, ponieważ nie wszyscy mieszkają na obszarze, który wymaga ochrony przed powodzią z rzek, wybrzeży lub odpływów powierzchniowych.

Spośród wszystkich wymienionych środków dwa, z którymi spotkało się najmniej respondentów, to zapewnienie centrów chłodniczych (budynków z klimatyzacją dostępnych publicznie) oraz zmiany w harmonogramach pracy lub edukacji, aby uniknąć najgorętszej pory dnia.

W przypadku wielu prowadzonych przez organy działań na rzecz odporności na zmianę klimatu Europa Środkowo-Wschodnia była regionem o najwyższym odsetku respondentów zgłaszających, że je napotkali. Europa Północna była regionem o najniższym odsetku w przypadku wielu wymienionych środków (wykres 4.3).

Znaczne różnice można zaobserwować w postrzeganiu respondentów z różnych krajów (zob. [interaktywna przeglądarka](#)). Na przykład ponad 90% respondentów w Polsce i Portugalii napotkało ostrzeżenia o ekstremalnych warunkach pogodowych, w porównaniu z 18,2% w Danii i 23,3% w Szwecji. W Portugalii i na Litwie ponad 70 % respondentów odnotowało kampanie uświadamiające w miejscu zamieszkania.

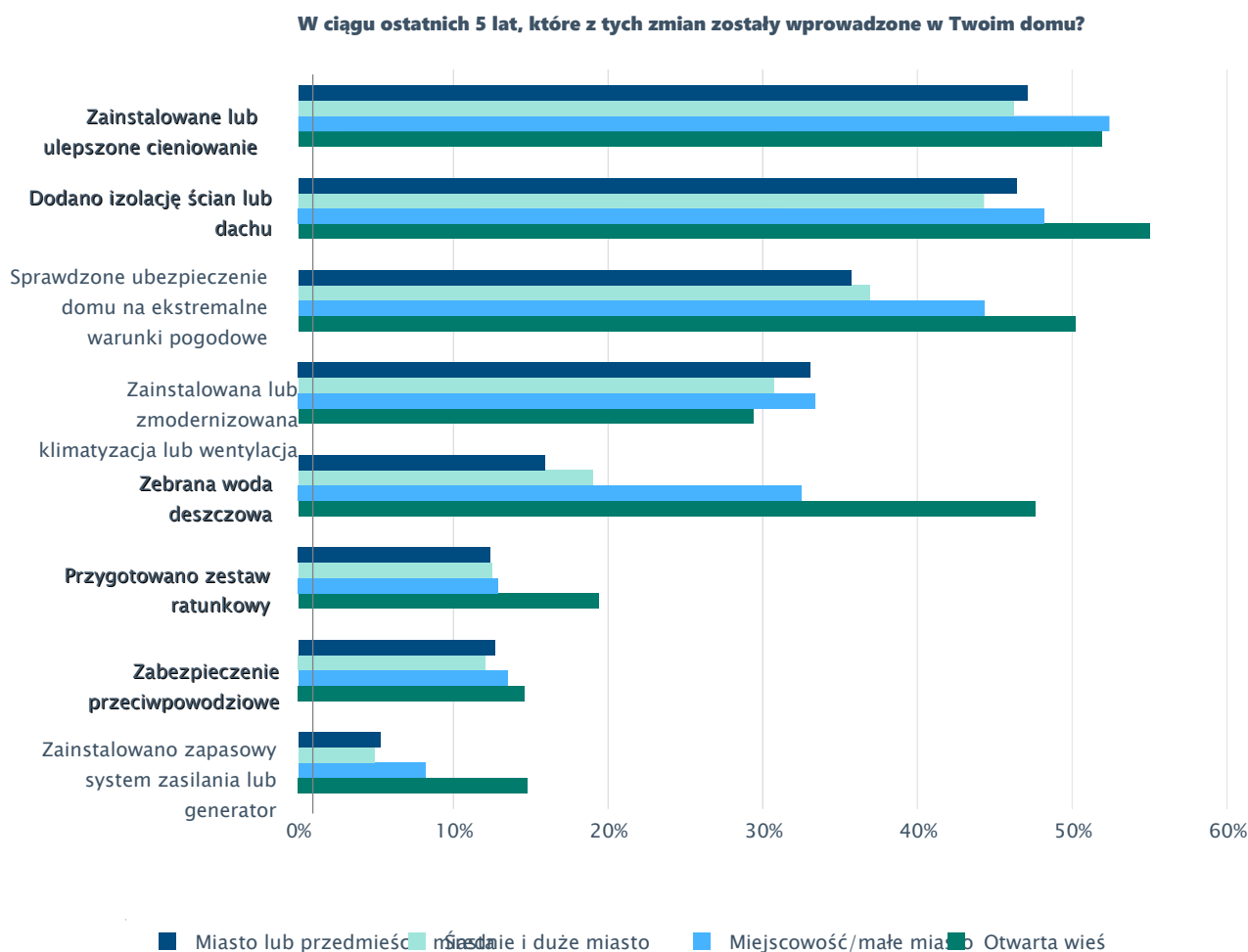
Prawie 60 % respondentów z Węgier zgłosiło, że na ich obszarze pojawiło się więcej drzew i terenów zielonych. Wysoki odsetek respondentów z Grecji (45%) i Rumunii (ponad 40%) zgłosił, że zna ośrodki chłodnicze na swoim obszarze. Austria, Czechy i Słowenia miały najwyższy odsetek respondentów, którzy widzieli środki zapobiegania powodziom na swoim obszarze (ponad 40 %).

4.3 Różnice między respondentami z obszarów miejskich i wiejskich

Jeżeli chodzi o odporność na poziomie gospodarstw domowych, wyższy odsetek osób mieszkających na otwartych obszarach wiejskich wdrożył środki na rzecz odporności na zmianę klimatu w domu w porównaniu z osobami mieszkającymi na obszarach bardziej zurbanizowanych (wykres 4.4). Około trzy razy więcej respondentów na wsi miało systemy zbierania wody deszczowej w porównaniu z miastami (odpowiednio 47,6% i 15,9%) lub zapasowy zasilacz / generator (14,8% w porównaniu z 5,3%). Można to wyjaśnić:

- wyższy odsetek osób na obszarach wiejskich mieszkających w domach, a nie w mieszkaniach (Eurostat, 2024);
- częstsze przypadki własności domów na obszarach wiejskich;
- większa potrzeba samodzielności na obszarach wiejskich ze względu na niską gęstość zaludnienia oraz niewielką infrastrukturę i infrastrukturę.

Rys. 4.4 Odsetek respondentów zgłaszających środki na rzecz odporności na zmianę klimatu na poziomie gospodarstwa domowego według zgłoszonego przez siebie poziomu urbanizacji

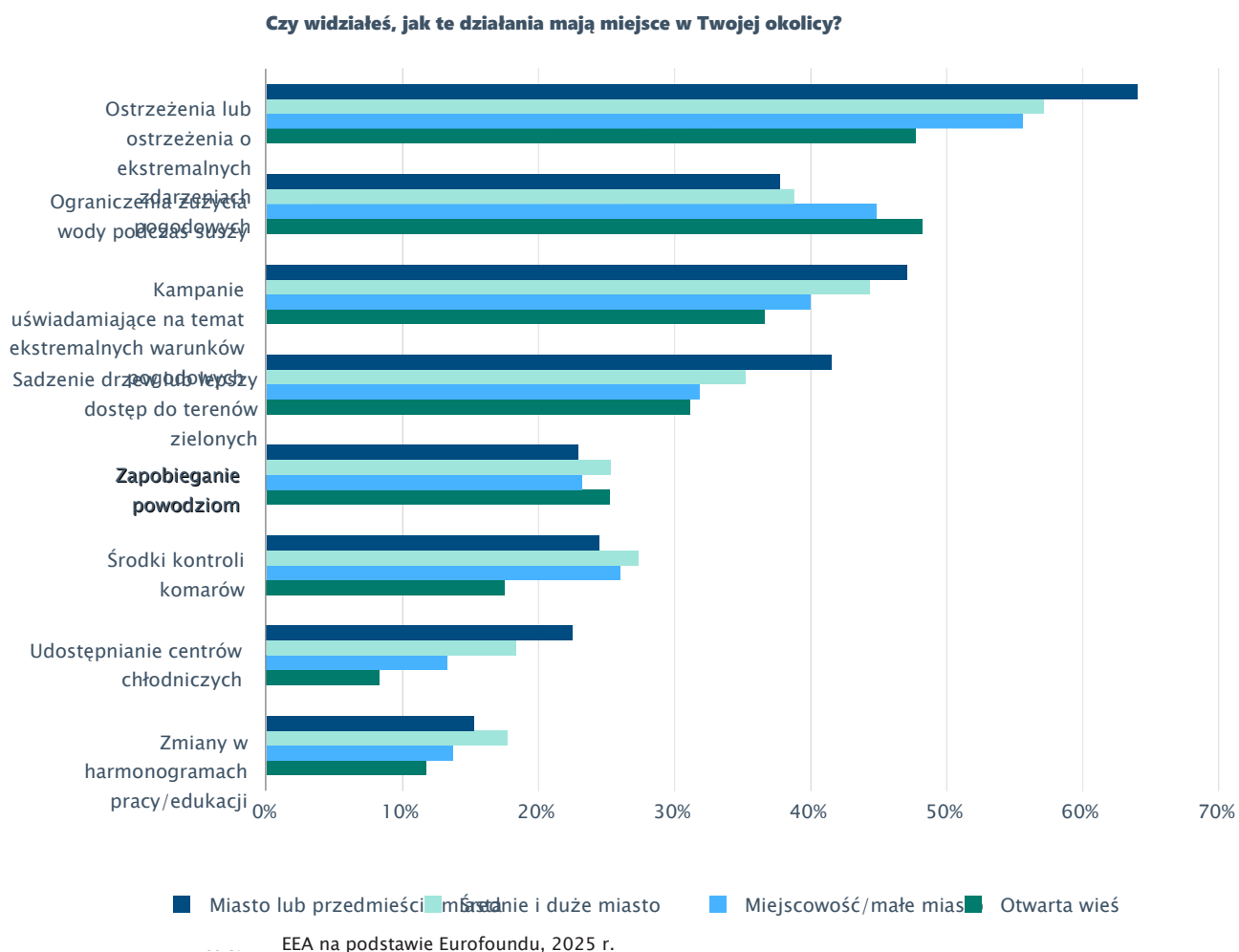

Źródło: EEA na podstawie Eurofound (2025 r.).

Natomiast większość kierowanych przez władze środków na rzecz odporności na zmianę klimatu została zaobserwowana przez wyższy odsetek respondentów w miastach i miasteczkach w porównaniu z respondentami ze wsi i obszarów wiejskich (z wyjątkiem ograniczeń w korzystaniu z wody i zapobiegania powodziom, które częściej zgłaszali mieszkańcy obszarów wiejskich; Rysunek 4.4). Może to być spowodowane większą gęstością zaludnienia w miastach, a tym samym większym ogólnym narażeniem ludzi i aktywów na ryzyko klimatyczne, co zwiększa potrzebę i wykonalność środków przystosowawczych.

Może to jednak również odzwierciedlać większą zdolność większych miast do działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Na przykład wcześniejsza analiza działań przystosowawczych EEA przeprowadzona przez sygnatariuszy Porozumienia Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii wykazała, że gminy liczące ponad 50 000 mieszkańców częściej wdrażają działania ukierunkowane na wysokie temperatury, takie jak sadzenie drzew i zazielenianie obszarów miejskich, w porównaniu z mniejszymi gminami (EEA, 2020). Ponadto mniejsze gminy i miasta mają tendencję do pozostawania w tyle za miastami pod względem oceny ryzyka klimatycznego i podatności na zagrożenia, wsparcia politycznego dla działań przystosowawczych oraz dostępności finansowania na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu (EEA, 2020; Venner i in., 2025).

Rys. 4.5 Odsetek respondentów, którzy postrzegają działania na rzecz odporności na zmianę klimatu prowadzone przez organy, według zgłoszonego przez siebie poziomu urbanizacji

5 Różnice między grupami respondentów

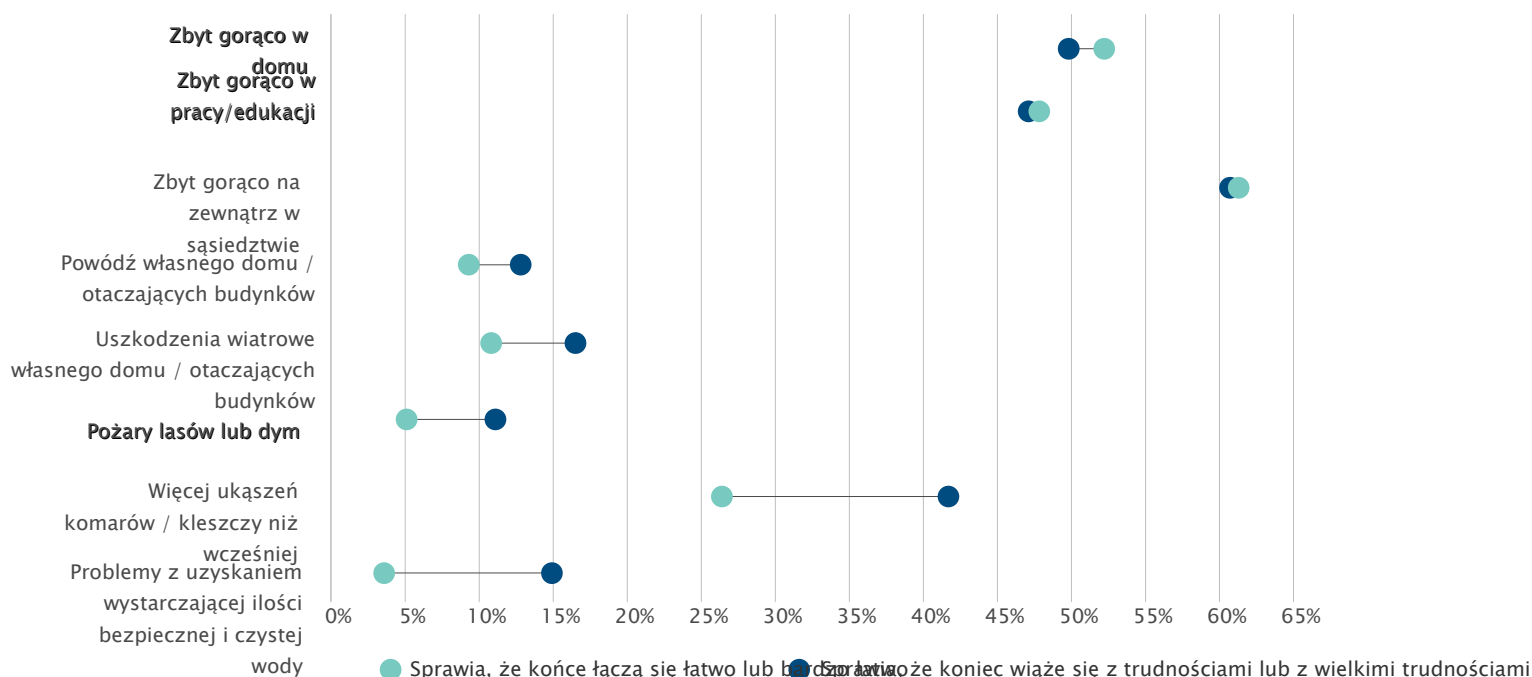
5.1 Środki finansowe gospodarstwa domowego

Środki finansowe gospodarstw domowych oszacowano, pytając respondentów, jak łatwo lub jak trudno jest im łączyć koniec z końcem ⁽³⁾. W przypadku prawie wszystkich zagrożeń klimatycznych – z wyjątkiem upałów – wyższy odsetek respondentów, którzy odpowiedzieli, że łączy koniec z końcem z dużymi trudnościami lub trudnościami, zgłosił, że w ciągu ostatnich 5 lat miało to wpływ na ich sytuację, w porównaniu z tymi, którzy odpowiedzieli, że bardzo łatwo lub łatwo jest łączyć koniec z końcem.

Ponad dwukrotnie więcej respondentów z grupy, która borykała się z problemami finansowymi, zauważyło pożary lasów lub dym w miejscu zamieszkania w porównaniu z respondentami, którzy łatwo lub bardzo łatwo łączy koniec z końcem. Największa względna różnica między respondentami, którzy mają trudności z łączeniem końca z końcem, dotyczyła problemów z dostępem do bezpiecznej i czystej wody. Czterokrotnie więcej gospodarstw domowych borykających się z trudnościami niż gospodarstw domowych zabezpieczonych finansowo miało problemy w tym obszarze.

Nic dziwnego, że w tym kontekście obawy o przyszłe skutki były również większe wśród osób, które walczą o to, aby łączyć koniec z końcem dla prawie każdego wpływu. Jedynym wyjątkiem były przyszłe wysokie temperatury; podobny odsetek respondentów w każdej grupie wyraził zaniepokojenie tą kwestią (wykres 5.1).

Wykres 5.1 Odsetek respondentów, którzy doświadczyli wpływu na klimat na swoim obszarze, według środków finansowych gospodarstwa domowego

Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

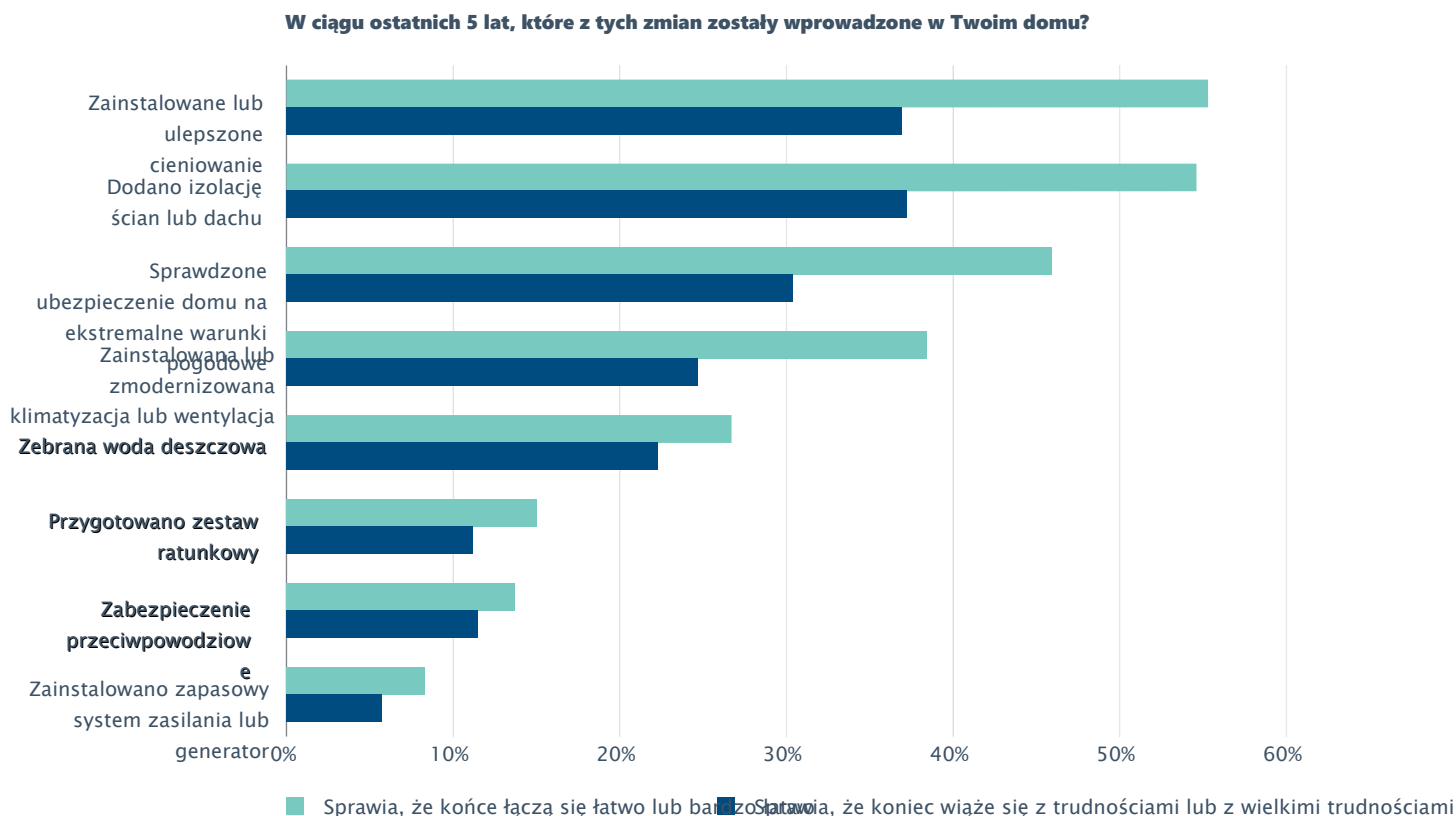
3 Pytanie brzmiało następująco: Gospodarstwo domowe może mieć różne źródła dochodu i więcej niż jeden członek gospodarstwa domowego może się do niego przyczyniać. Myśląc o całkowitym miesięcznym dochodzie twojego gospodarstwa domowego, czy twoje gospodarstwo domowe jest w stanie łączyć koniec z końcem ...". Opcje odpowiedzi były następujące: 'Z wielką trudnością', 'Z trudnością', 'Z pewną trudnością', 'Łatwo', 'Bardzo łatwo', 'Nie wiem' i 'Wolę nie odpowiadać'.

Prawie dwa razy więcej respondentów, którzy złączyli koniec z końcem z trudnościami lub dużymi trudnościami, nie miało żadnego ze środków odporności na zmianę klimatu wymienionych w kwestionariuszu ankietowym w domu (31,8 %) w porównaniu z 16,0 % osób, które złączyły koniec z końcem, bardzo łatwo lub łatwo. W przypadku każdego środka odporności na zmianę klimatu na poziomie gospodarstwa domowego niższy odsetek respondentów, którzy mieli trudności z związaniem końca z końcem, stosował środek w domu w porównaniu z respondentami, którzy łatwiej złączyli koniec z końcem (wykres 5.2). Wyniki te sugerują, że występują znaczne nierówności między grupami o różnym statusie ekonomicznym w odniesieniu do gotowości gospodarstw domowych na ekstremalne zdarzenia pogodowe.

Przystępność cenowa prawdopodobnie będzie główną przeszkodą w szerokim stosowaniu środków na rzecz odporności. Podczas gdy 9,3% respondentów, którzy łatwo lub bardzo łatwo wiążą koniec z końcem, nie było w stanie pozwolić sobie na utrzymanie odpowiedniego chłodu w domu w lecie, wśród tych, którzy wiążą koniec z trudnościami lub dużymi trudnościami, liczba ta była siedmiokrotnie wyższa (66,1%) (rysunek 4.2).

Nierówności mogą być spotęgowane przez fakt, że niektóre powszechnie stosowane metody poprawy struktury mieszkaniowej, takie jak dotacje na izolację dachów lub ścian, przynoszą nieproporcjonalnie duże korzyści grupom o wyższych dochodach, które dysponują środkami finansowymi na zakup dotowanych produktów, takich jak materiały do modernizacji domów (Parlament Europejski, 2024).

Rys. 5.2 Odsetek respondentów zgłaszających środki na rzecz odporności na zmianę klimatu na poziomie gospodarstwa domowego, w podziale na środki finansowe gospodarstwa domowego

Uwaga: Środki na rzecz odporności na zmianę klimatu na poziomie gospodarstw domowych obejmują środki wcześniej zainstalowane, a także środki wprowadzone w ciągu ostatnich 5 lat.

Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

5 Różnice między grupami respondentów

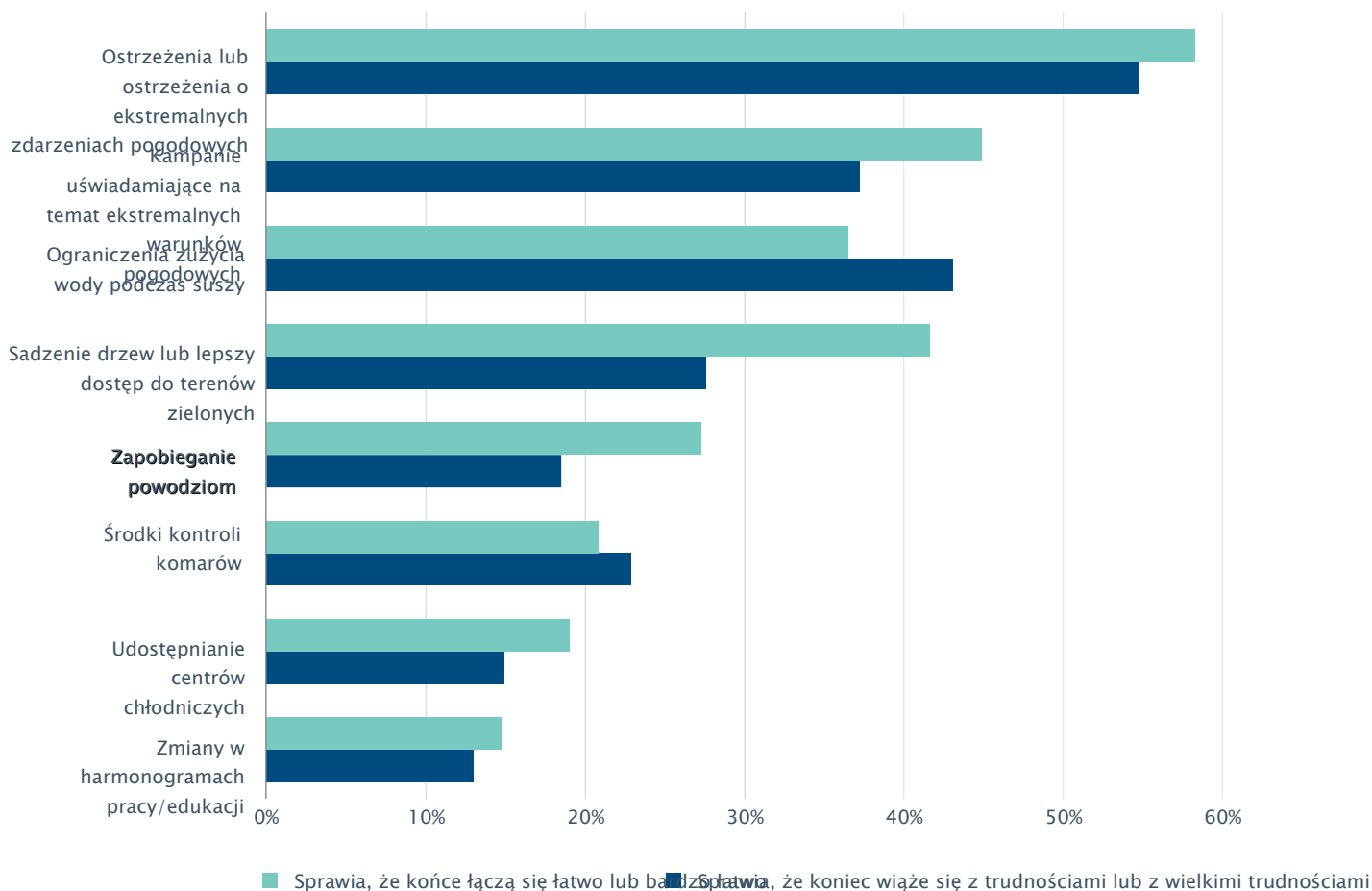
W odniesieniu do kierowanych przez organy środków na rzecz odporności na zmianę klimatu – a mianowicie zapobiegania powodziom, sadzenia drzew/zazielniania obszarów miejskich, zapewniania ośrodków chłodniczych i kampanii uświadamiających – wyższy odsetek respondentów, którzy bardzo łatwo lub łatwo związali koniec z końcem, zgłosił, że widzieli tych na swoim obszarze, w porównaniu z tymi, którzy mają trudności związywania końca z końcem (wykres 5.3). Uznaje się, że grupy o niższych dochodach nie zawsze sprawiedliwie korzystają z działań dostosowawczych (EEA, 2022b). Może to wynikać z faktu, że w porównaniu z bogatszymi społecznościami ludzie z obszarów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji finansowej są słabiej przygotowani do opowiadania się za niektórymi środkami, takimi jak zazielnianie obszarów miejskich.

Ponadto ceny domów i czynsze w bardziej zielonych obszarach są zwykle wyższe, co uniemożliwia życie tam mniej zamożnym mieszkańcom. Analizy kosztów i korzyści stosowane przy planowaniu ochrony przeciwpowodziowej mogą prowadzić do priorytetowego traktowania obszarów o wysokiej wartości nieruchomości pod względem inwestycji, ponieważ stanowią one najlepsze uzasadnienie biznesowe pod względem finansowym (EEA, 2025b).

Chociaż wyniki przedstawione w niniejszym sprawozdaniu odzwierciedlają postrzeganie poszczególnych osób, a nie faktyczną ocenę stanu wdrożenia różnych środków, przyczyniają się one jednak do zrozumienia sprawiedliwości społecznej w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu w Europie.

Rys. 5.3 Odsetek respondentów postrzegających działania na rzecz odporności na zmianę klimatu prowadzone przez organy, w podziale na środki finansowe gospodarstw domowych

Czy widziałeś, jak te działania mają miejsce w Twojej okolicy?

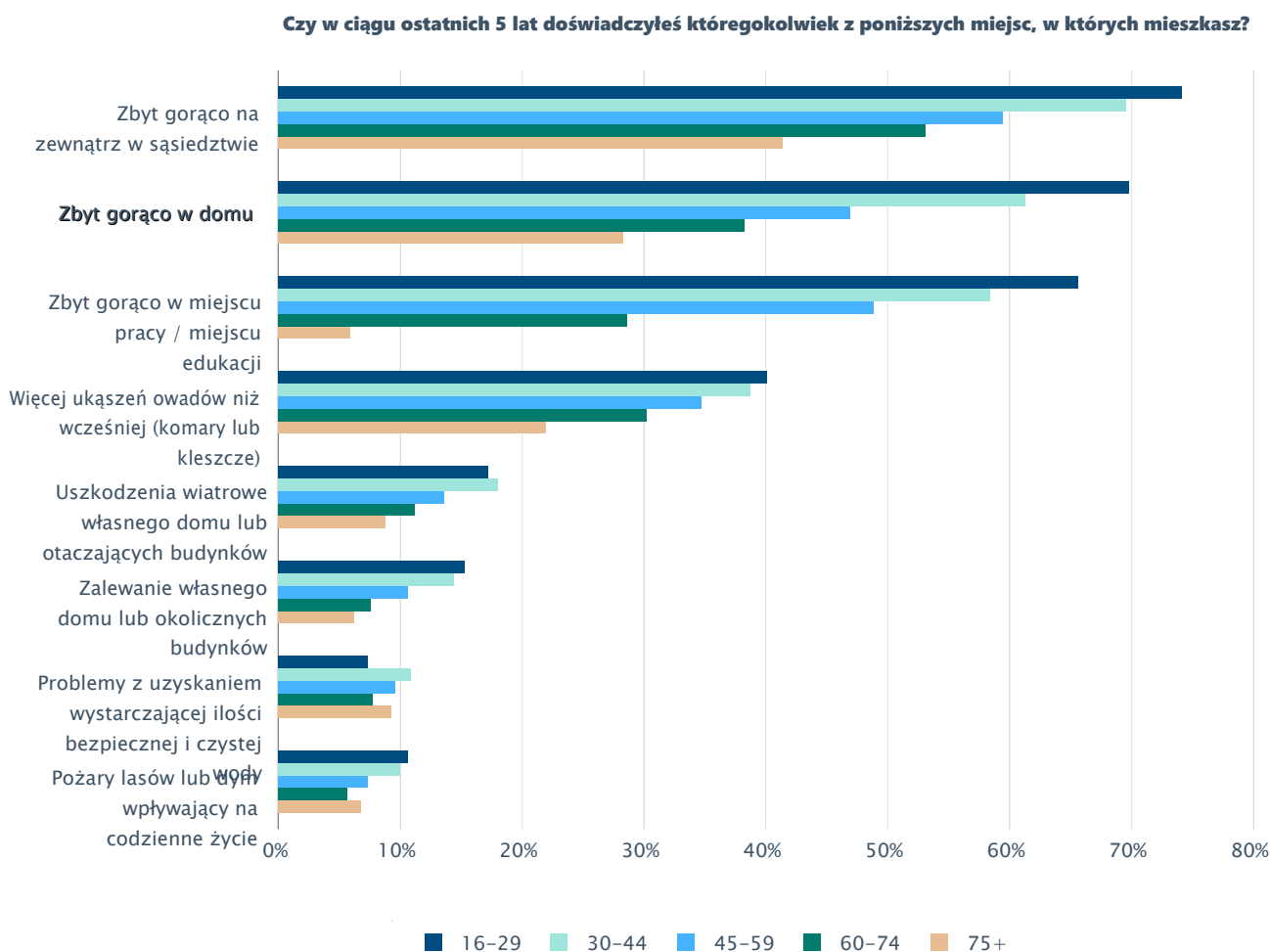

Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

5.2 Wiek

W przypadku prawie wszystkich skutków związanych z klimatem uwzględnionych w kwestionariuszu doświadczył ich wyższy odsetek respondentów z najmłodszej grupy wiekowej w porównaniu z najstarszymi grupami (wykres 5.4); młodszy respondenci byli również konsekwentnie bardziej zaniepokojeni przyszłymi problemami związanymi ze zmianą klimatu niż najstarsza grupa (wykres 5.6). Jest to zgodne z ustaleniami zawartymi w specjalnym sprawozdaniu Eurobarometru z 2025 r. na temat zmiany klimatu, w którym najmłodsi respondenci znaleźli się wśród grup, które najprawdopodobniej uznają zmianę klimatu za poważny problem (KE, 2025a).

Wykres 5.4 Odsetek respondentów, którzy doświadczyli wpływu na klimat na swoim obszarze, w podziale na grupy wiekowe

Uwaga: Zakresy liczb w legendzie odnoszą się do przedziałów wiekowych.

Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

5 Różnice między grupami respondentów

W przypadku większości środków na rzecz odporności na zmianę klimatu na poziomie gospodarstw domowych najwyższy odsetek respondentów, którzy je zainstalowali, mieścił się w najstarszym przedziale wiekowym (wykres 5.5). Może to wynikać z faktu, że starsi respondenci częściej są właścicielami domów niż najemcami, co pozwala im na wprowadzanie zmian w ich mieszkaniu. Ponadto niektóre badania sugerują, że osoby starsze mogą być bardziej niechętne ryzyku (Titko i in., 2021).

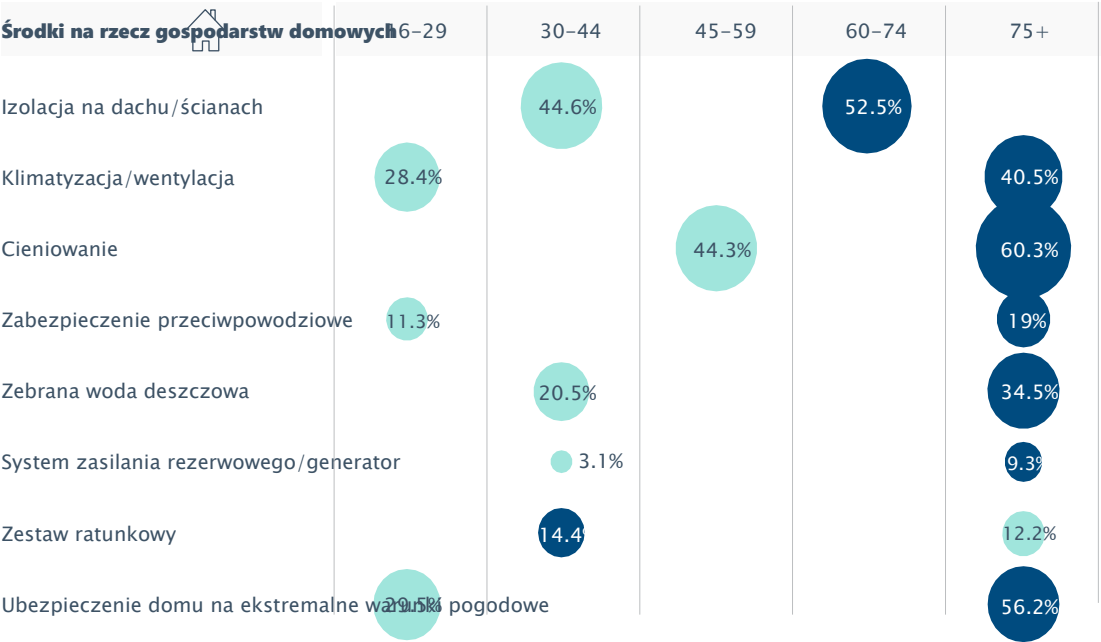
W grupie wiekowej 45-59 lat najwyższy odsetek respondentów nie mógł sobie pozwolić na schłodzenie domu (43,5%). Najniższy odsetek respondentów, którzy nie mogli sobie pozwolić na ochłodzenie domu, należał do osób w przedziale wiekowym 75+ (28,6%). Osoby starsze należą do grup najbardziej dotkniętych wysokimi temperaturami (WHO Europe, 2021); jako taki komfort cieplny jest kluczowy dla tej grupy podczas upałów. Interpretując te wyniki, należy zauważyć, że ze względu na ich internetowy charakter na badanie odpowiadały wyłącznie osoby starsze mające dostęp do internetu i świadomość technologiczną; w związku z tym nie jest prawdopodobne, aby był on reprezentatywny dla osób starszych znajdujących się w trudniejszej sytuacji.

Zaobserwowany na tym obszarze obraz prowadzonych przez organy działań na rzecz odporności na zmianę klimatu jest bardziej zróżnicowany w odniesieniu do grup wiekowych. Najmłodszy respondenci byli najmniej skłonni zauważyć ograniczenia w korzystaniu z wody i obecność ośrodków chłodniczych, ale najprawdopodobniej widzieli ostrzeżenia lub ostrzeżenia, kampanie uświadamiające, zazielenianie miast i zapobieganie powodziom (wykres 5.5).

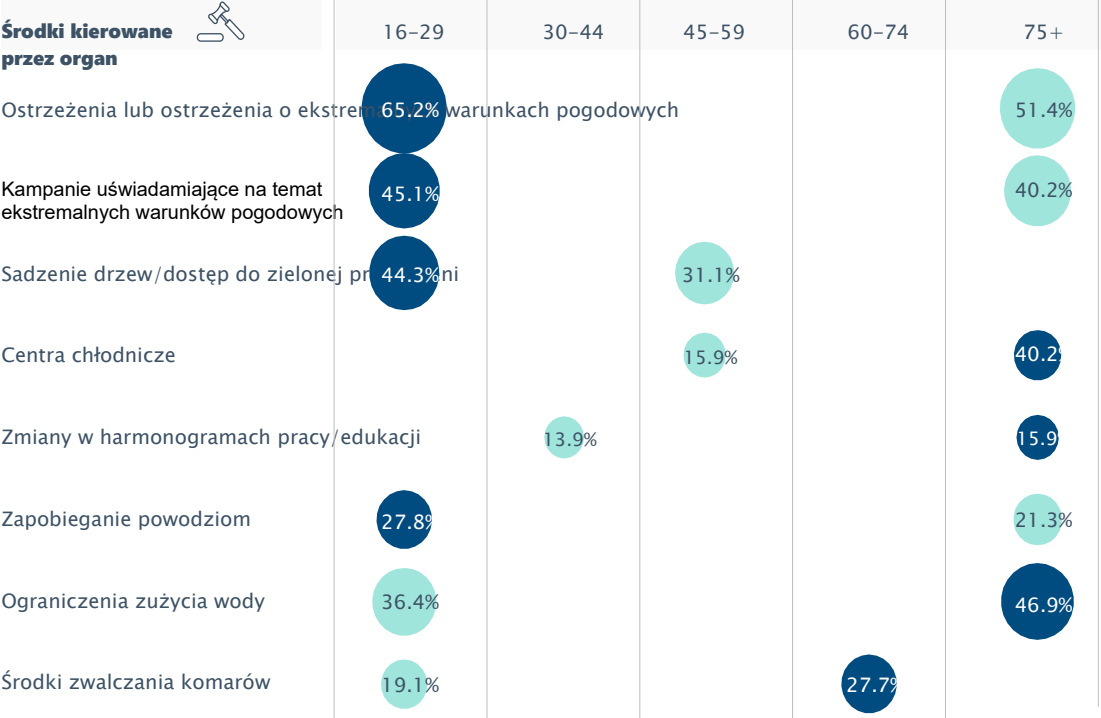

© Aboodi Vesakaran, Unsplash

Rys. 5.5 Przyjęcie środków dotyczących gospodarstw domowych i świadomość środków kierowanych przez władze, w podziale na wiek
Przyjęcie środków na rzecz odporności gospodarstw domowych na zmianę klimatu: najwyższy i najniższy odsetek obowiązujących środków w podziale na grupy wiekowe

Środki na rzecz odporności na zmianę klimatu obserwowane na obszarze lokalnym: najwyższy i najniższy odsetek pozytywnych obserwacji w podziale na grupy wiekowe

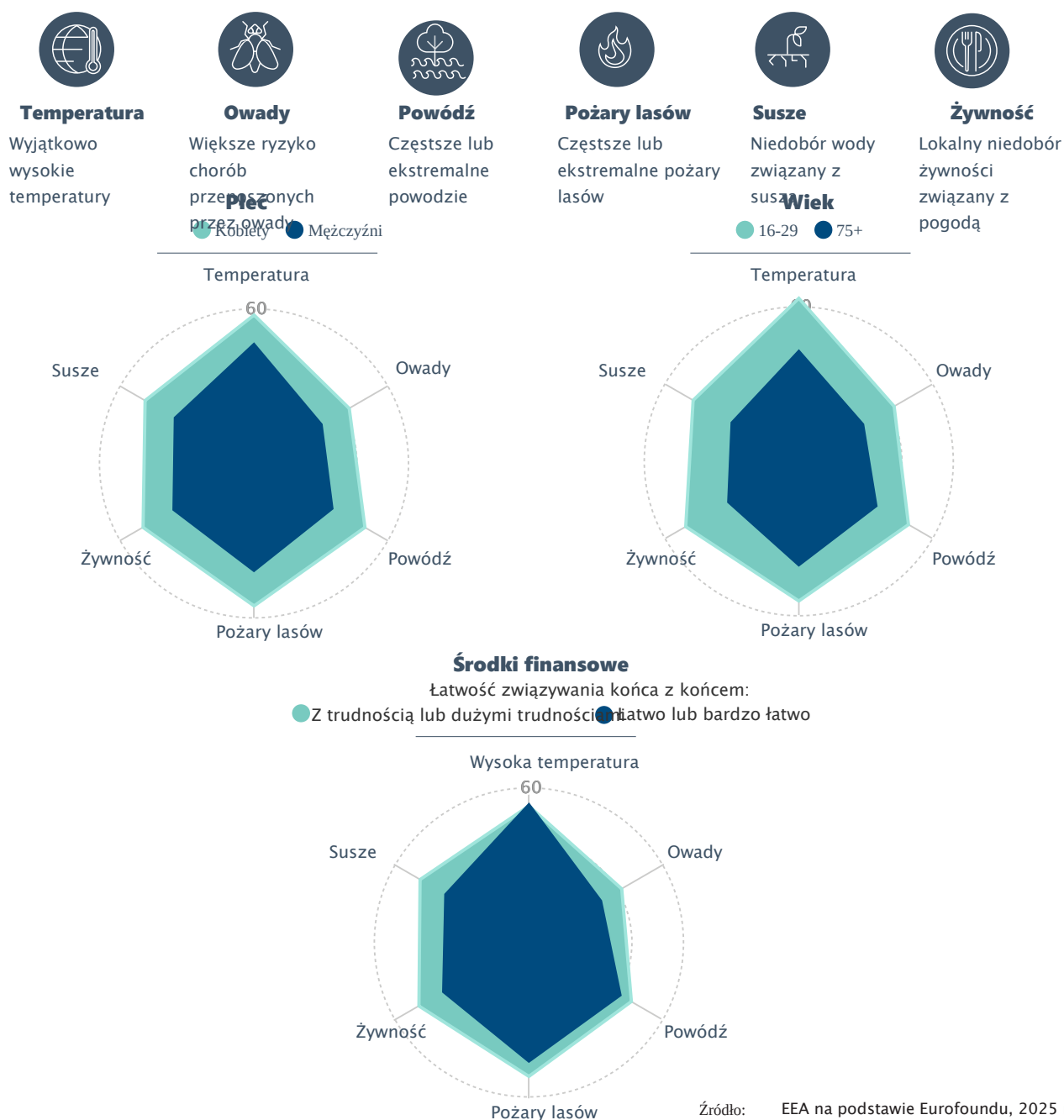
Najniższa wartość — Najwyższa wartość

Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

5.3 Płeć

Odsetek mężczyzn i kobiet zgłaszających, że doświadczyli wpływu na klimat w miejscu zamieszkania w ciągu ostatnich 5 lat, był minimalny. Jedynym wpływem, w przypadku którego odnotowano znaczącą różnicę w zgłoszonych doświadczeniach, były ukąszenia owadów; 39,2% kobiet zgłosiło zwiększone ukąszenia w porównaniu do 28,8% mężczyzn. Wyższy odsetek kobiet w porównaniu z mężczyznami był bardzo lub bardzo zaniepokojony wszystkimi przyszłymi skutkami zmiany klimatu wymienionymi w badaniu (wykres 5.6). Jest to zgodne z ustaleniami zawartymi w specjalnym sprawozdaniu Eurobarometru z 2025 r. na temat zmiany klimatu (KE, 2025a).

Wykres 5.6 Odsetek respondentów zaniepokojonych przyszłym wpływem na klimat w podziale na płeć, wiek i środki finansowe

5.4 Własność domu

Najemcy, w szczególności ci mieszkający w prywatnych mieszkaniach, najprawdopodobniej czuli się zbyt gorąco w domu (a także w miejscu pracy / edukacji i poza nim w ich sąsiedztwie) w porównaniu z właścicielami domów (wykres 5.7). Choć nie jest to objęte niniejszym badaniem, jakość mieszkań – rodzaj i wiek mieszkania, wskaźnik wentylacji, lokalizacja, materiały budowlane i zacienienie – jest kluczowym czynnikiem wpływającym na narażenie na ekstremalne ciepło (Zhang i in., 2025). Większość europejskich zasobów budowlanych zbudowano przed wprowadzeniem norm termicznych, a prawie 75 % zasobów jest nieefektywnych energetycznie, co prowadzi do zwiększonego ryzyka przegrzania w domu (EEA, 2022a).

Jest to spotęgowane przez status dzierżawy. Najemcom może brakować zachęty lub długoterminowej stabilności, aby uzasadnić ulepszenia domów, które chronią ich przed skutkami związanymi ze zmianą klimatu (tj. inwestowanie w system chłodzenia). Ponadto programy modernizacji domów – mające na celu poprawę komfortu cieplnego (tj. instalację pomp ciepła) i ochronę przed innymi zagrożeniami związanymi z klimatem, takimi jak powódzie – są często skierowane do właścicieli nieruchomości, a nie do najemców.

Jednak właściele nieruchomości mogą niechętnie płacić za takie środki, ponieważ nie

Korzystają bezpośrednio z ulepszeń. Wyzwanie to jest powszechnie określane jako „rozszczepiony problem motywacyjny” (JRC, 2017). Renowacje nieruchomości na wynajem mogą również prowadzić do podwyżek czynszów i potencjalnych „renowacji”, tj. wyprowadzania się najemców, ponieważ nie stać ich już na nowy czynsz (EEA, 2025b).

Mniej najemców – zwłaszcza wynajmujących mieszkania prywatne – zgłosiło wprowadzenie środków na poziomie gospodarstwa domowego w zakresie odporności na zmianę klimatu w porównaniu z właścicielami domów. Odsetek właścicieli domów, którzy posiadali ubezpieczenie domu obejmujące ekstremalne zdarzenia pogodowe, ulepszoną klimatyzację lub wentylację lub zapasowe źródło zasilania, był prawie dwukrotnie wyższy w porównaniu z najemcami (rys. 5.8).

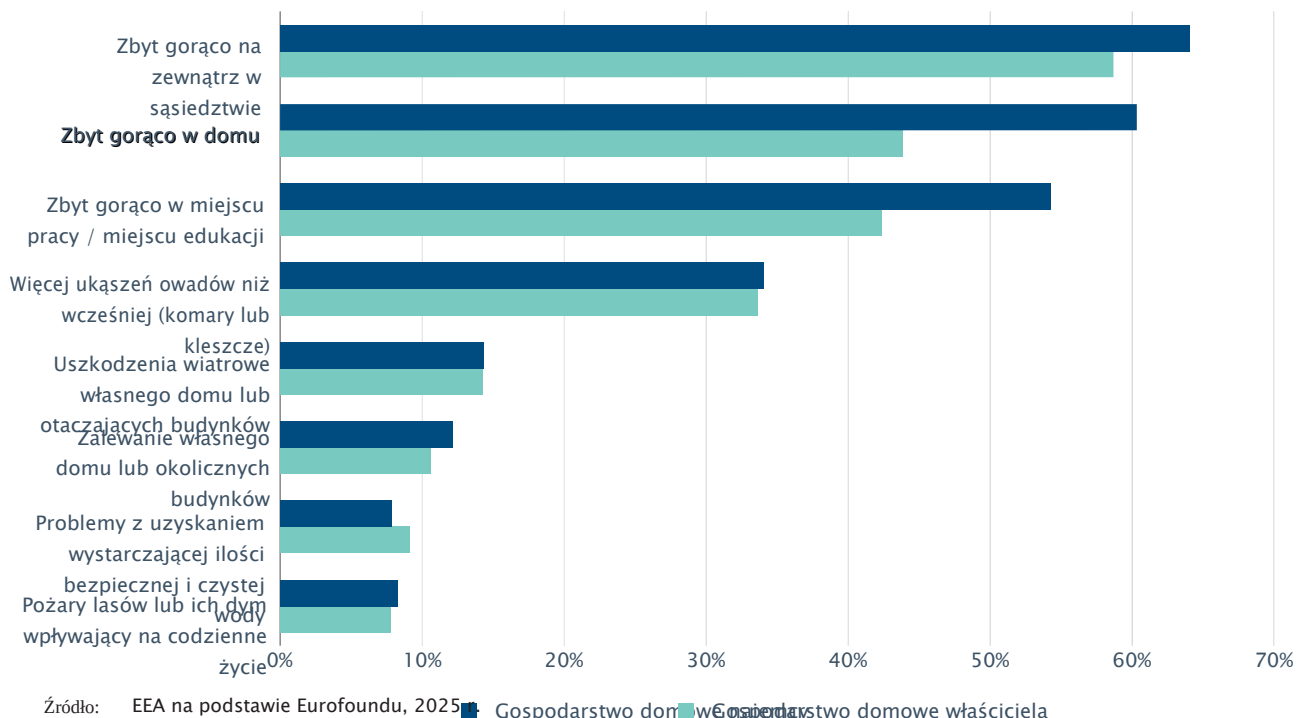

© Stefano Scagliarini, Skarby miejskie/EEA

5 Różnice między grupami respondentów

Wykres 5.7 Odsetek respondentów, którzy doświadczyli wpływu na klimat na swoim obszarze, według rodzaju nieruchomości mieszkalnej

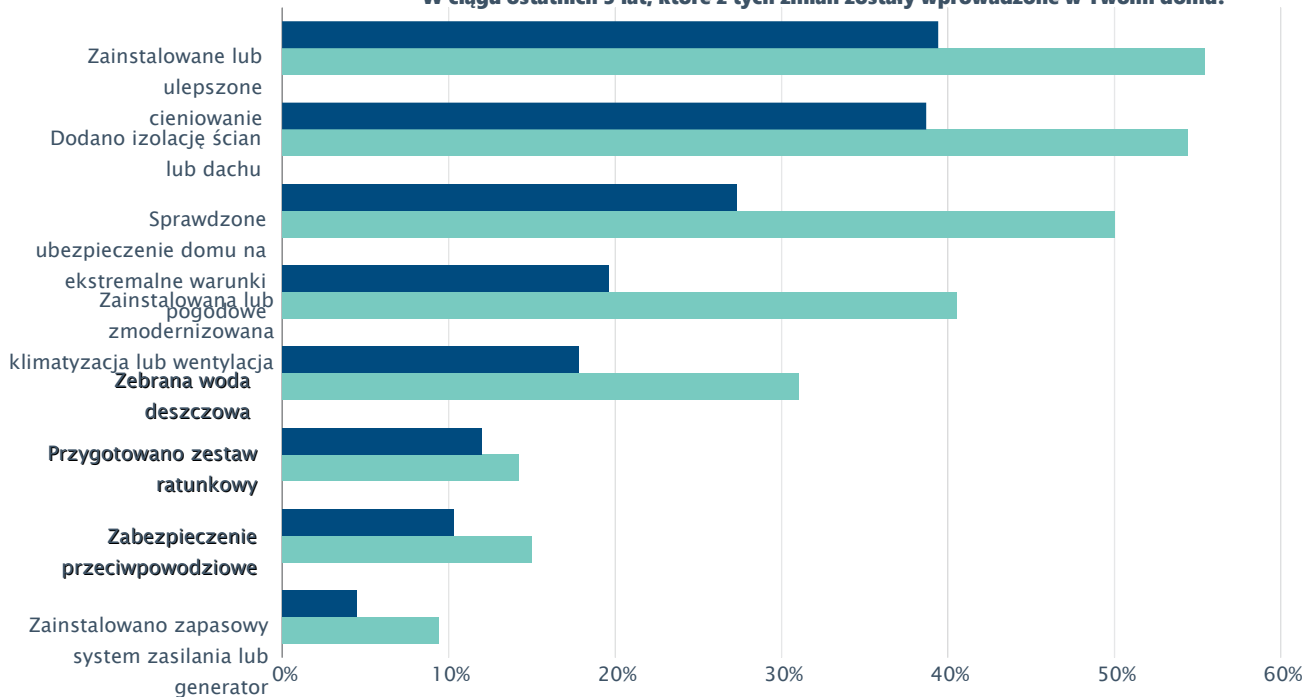
Czy w ciągu ostatnich 5 lat doświadczyłeś któregośkolwiek z poniższych miejsc, w których mieszkasz?

Odnotowano również rozbieżności między grupami zajmującymi mieszkania w odniesieniu do środków na rzecz odporności na zmianę klimatu na ich obszarze. W przypadku wymienionych środków wyższy odsetek właścicieli domów zgłosił zauważenie kampanii uświadamiających, zmian w harmonogramie pracy lub edukacji, środków kontroli komarów, sadzenia drzew / zazieleniania obszarów miejskich oraz

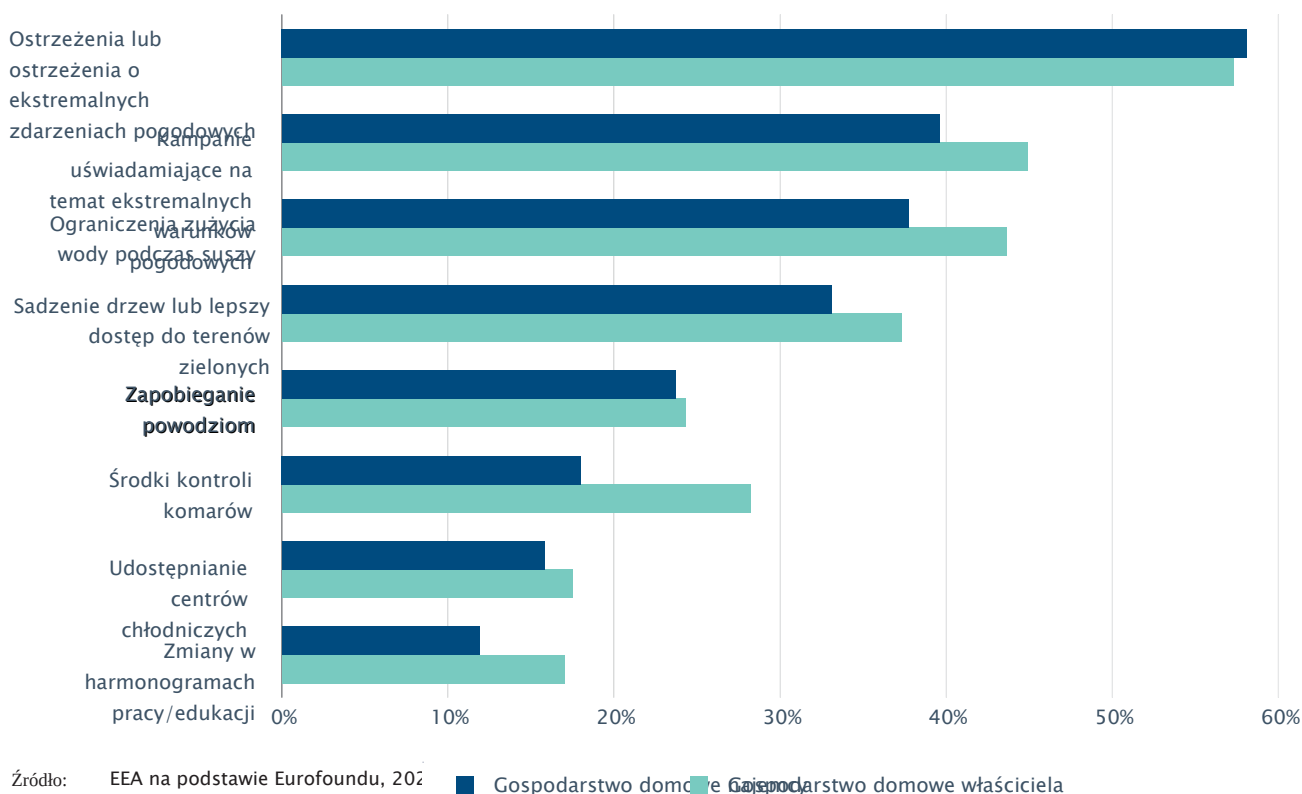
Wykres 5.8 Odsetek respondentów zgłaszających środki na poziomie gospodarstwa domowego w zakresie odporności na zmianę klimatu, w podziale na rodzaje tytułów prawnych do lokali mieszkalnych

W ciągu ostatnich 5 lat, które z tych zmian zostały wprowadzone w Twoim domu?

ograniczeń w korzystaniu z wody (wykres 5.9). Podobny odsetek właścicieli i najemców zaobserwował środki takie jak zapobieganie powodziom, zapewnienie centrów chłodzenia oraz ostrzeżenia lub ostrzeżenia o ekstremalnych zdarzeniach pogodowych.

Rys. 5.9 Odsetek respondentów, którzy postrzegają działania na rzecz odporności na zmianę klimatu prowadzone przez organy na swoim obszarze, w podziale na rodzaje tytułów prawnych do lokali mieszkalnych
Czy widziałeś, jak te działania mają miejsce w Twojej okolicy?

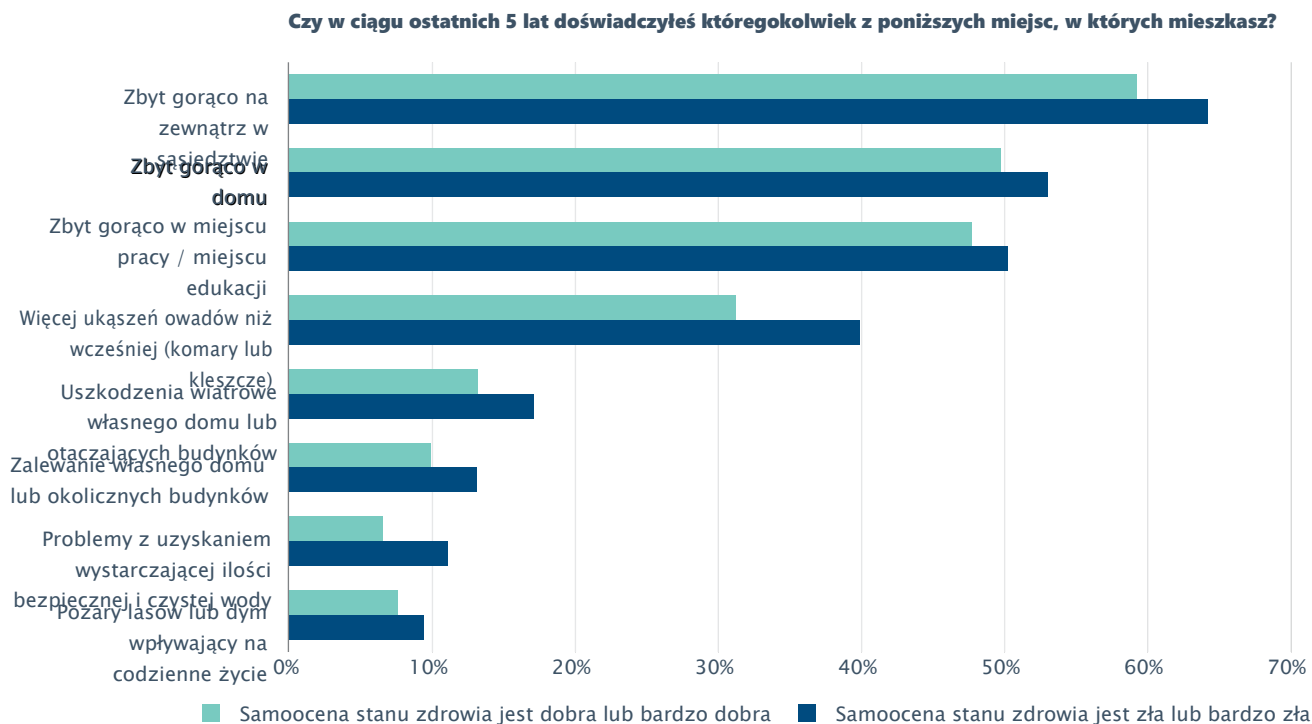

5.5 Status zdrowotny zgłaszany samodzielnie

Ogólnie rzecz biorąc, w porównaniu z respondentami o dobrym lub bardzo dobrym samopoczuciu stanu zdrowia osoby o gorszym samopoczuciu stanu zdrowia częściej zgłaszały, że doświadczyły wpływu na klimat w ciągu ostatnich 5 lat (wykres 5.10) i wyrażały duże lub duże zaniepokojenie wpływem na klimat w przyszłości (wykres 5.11).

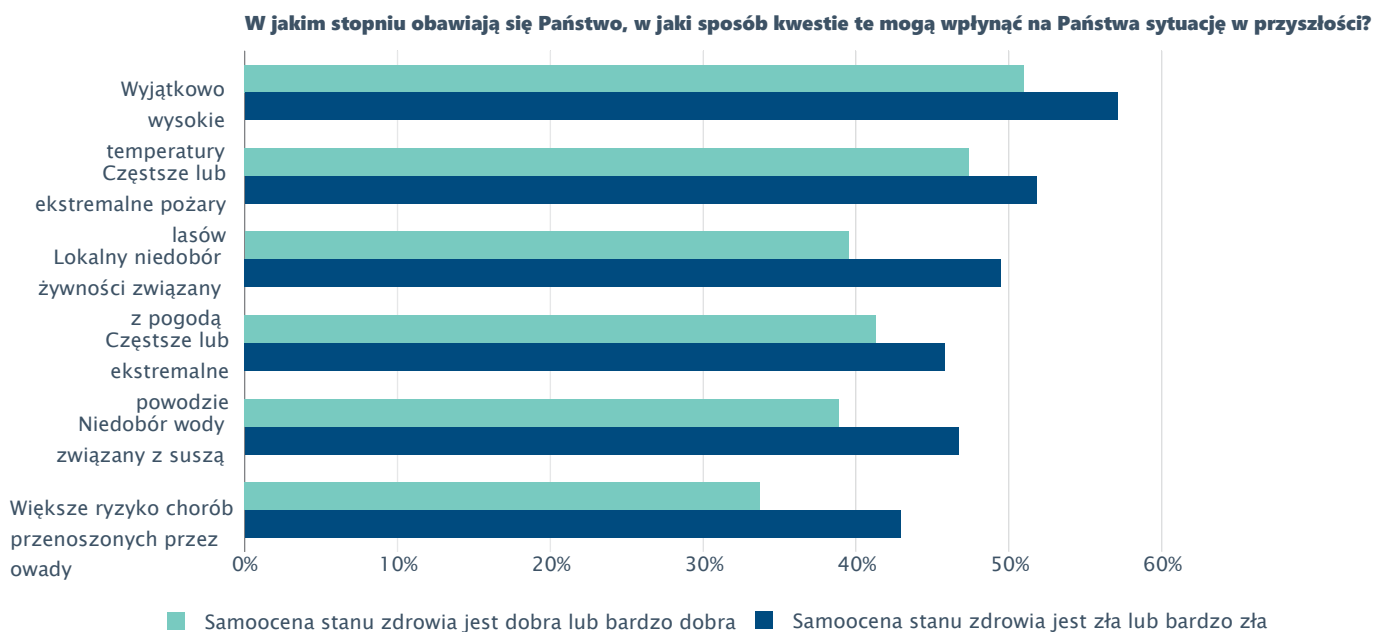
5 Różnice między grupami respondentów

Wykres 5.10 Odsetek respondentów, którzy doświadczyli wpływu na klimat na swoim obszarze, według samooceny stanu zdrowia

Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

Wykres 5.11 Odsetek respondentów zaniepokojonych przyszłymi skutkami zmiany klimatu według samooceny stanu zdrowia

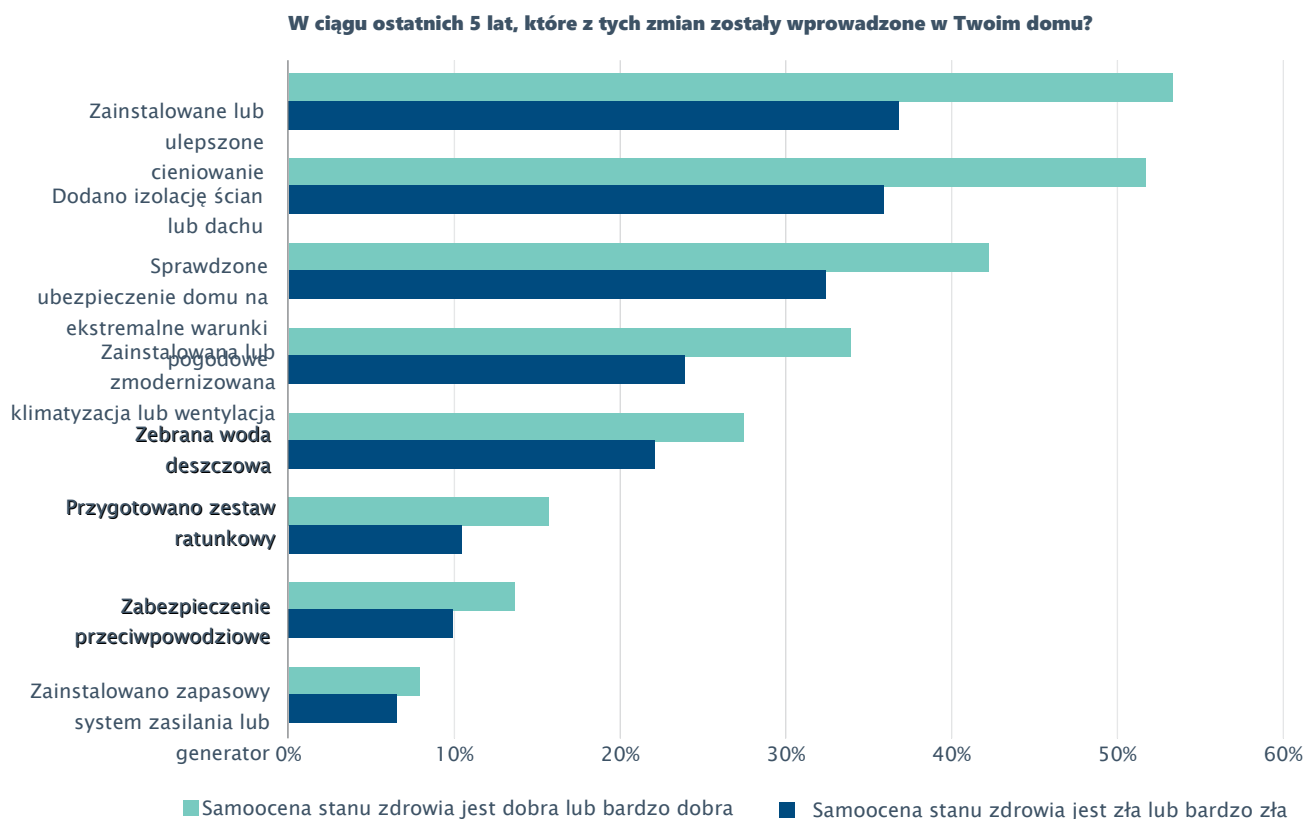
Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

Ponadto niższy odsetek respondentów o gorszym samoocenie stanu zdrowia zgłosił, że w ich obszarze zastosowano zarówno środki zwiększające odporność na poziomie gospodarstwa domowego, jak i środki kierowane przez organy (wykres 5.12 i wykres 5.13). Osoby z wcześniej istniejącymi schorzeniami należą do najbardziej narażonych na wpływ upałów i innych ekstremalnych zdarzeń pogodowych (WHO Europe, 2021; EEA, 2025b). W związku z tym dostępność mniejszej liczby środków na rzecz odporności na zmianę klimatu dla osób o złym stanie zdrowia może zwiększyć ryzyko dla tej grupy.

Zły stan zdrowia może ograniczyć zdolność danej osoby do pracy, a tym samym zmniejszyć przystępność cenową środków odporności na zmianę klimatu na poziomie gospodarstwa domowego. Dwukrotnie wyższy odsetek osób z samooceną bardzo złego lub złego zdrowia (55,2%) zgłosił, że nie jest w stanie pozwolić sobie na utrzymanie odpowiedniego chłodu w domu latem w porównaniu z tymi, którzy ocenili swoje zdrowie jako bardzo dobre lub dobre (27,5%).

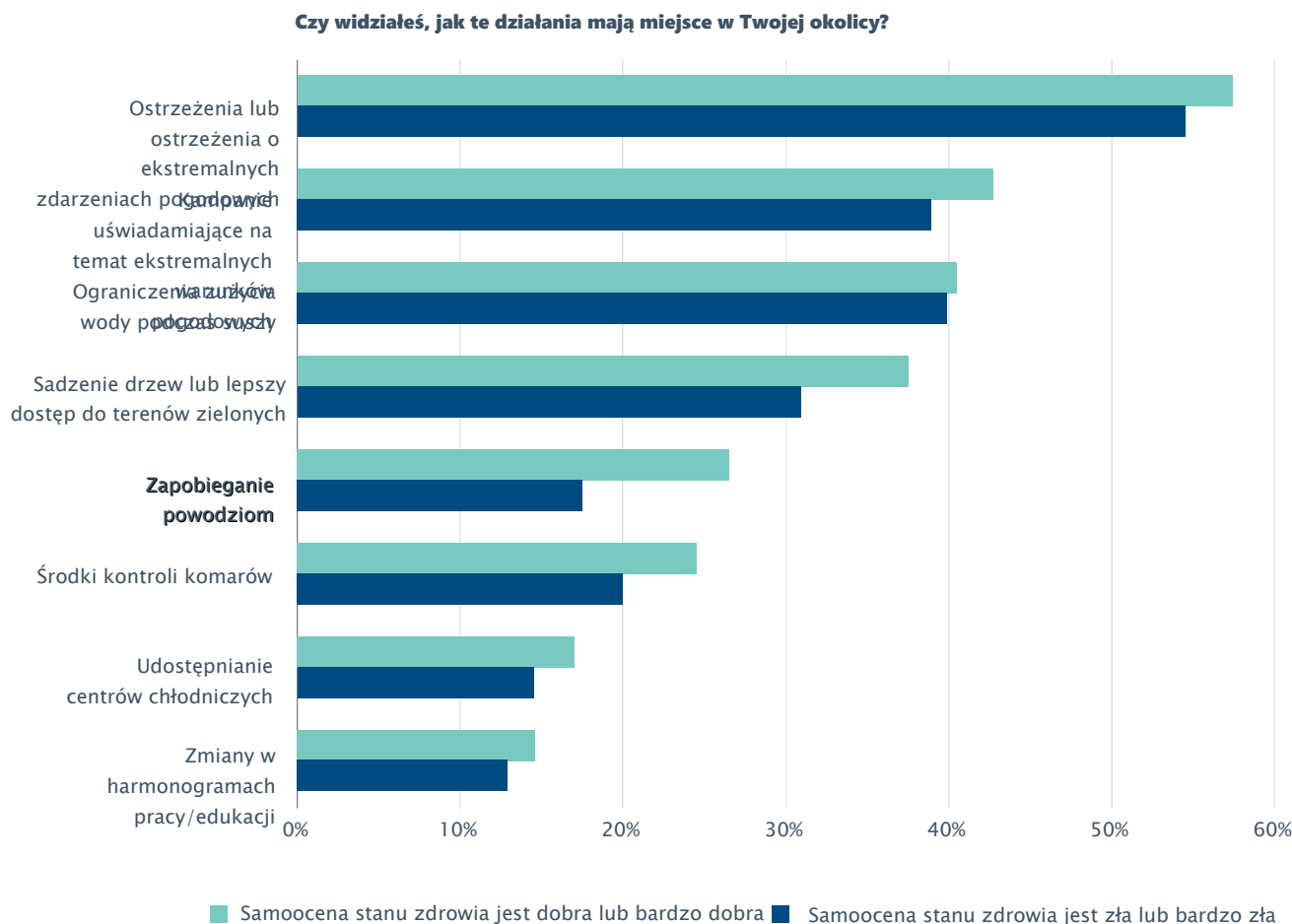
Osoby z poważnymi problemami zdrowotnymi mogą przebywać w domu przez znaczne okresy i mogą być szczególnie wrażliwe na ciepło ze względu na swój stan lub rodzaje przyjmowanych leków (WHO Europe, 2021). Ważne jest, aby mieć komfortową temperaturę w domu. Jednak 54,9% osób zgłaszających, że są poważnie ograniczeni w codziennej aktywności z powodu problemów fizycznych lub psychicznych, chorób i niepełnosprawności, stwierdziło, że nie mogą sobie pozwolić na utrzymanie chłodu w domu latem, w porównaniu do 30,8% osób, które zgłosiły, że nie są ograniczone takimi problemami zdrowotnymi. W związku z tym zasadnicze znaczenie ma zapewnienie wszystkim dostępu do przystępnego cenowo i zrównoważonego chłodzenia w gorących okresach, zwłaszcza biorąc pod uwagę szybko ocieplający się klimat.

Rys. 5.12 Odsetek respondentów zgłaszających środki na rzecz odporności na zmianę klimatu na poziomie gospodarstwa domowego, według samooceny stanu zdrowia

Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

Rys. 5.13 Odsetek respondentów zgłaszających działania w zakresie odporności na zmianę klimatu prowadzone przez organ, według samooceny stanu zdrowia

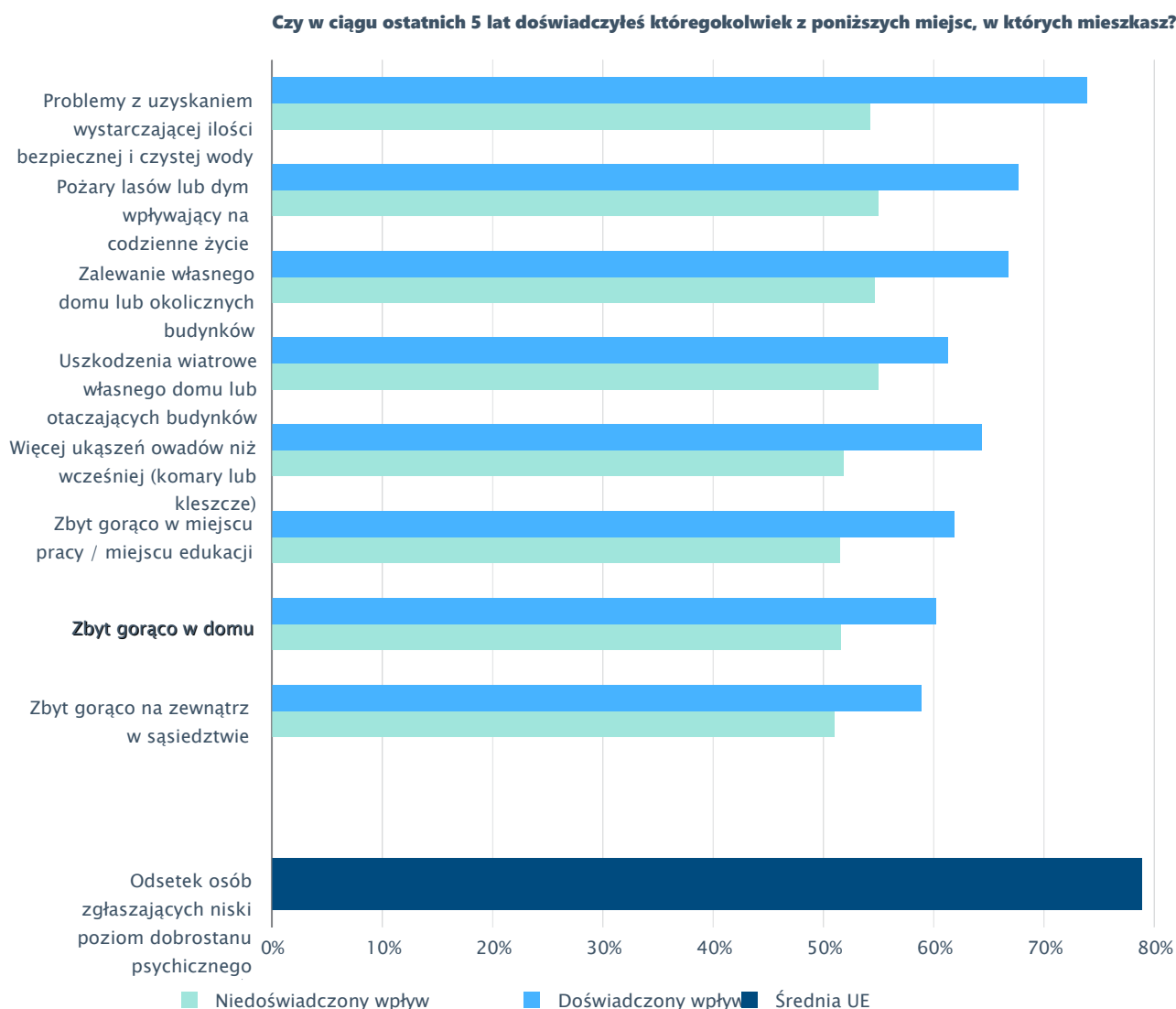
Źródło: EEA na podstawie Eurofoundu, 2025 r.

Aby zmierzyć interakcje między wpływem na klimat a zdrowiem psychicznym, badanie obejmowało pytania z instrumentu WHO-5 służącego do pomiaru dobrostanu psychicznego (WHO, 2024) ⁽⁴⁾. Wyniki pokazują, że respondenci ze złym zdrowiem psychicznym częściej niż nie doświadczali skutków zmiany klimatu na swoim obszarze w ciągu ostatnich 5 lat (wykres 5.14). Różnica ta pozostaje statystycznie istotna przy kontrolowaniu takich okoliczności jak dochód, status zatrudnienia i rodzaj gospodarstwa domowego.

Dodatkowa analiza statystyczna (regresja) wyników badania wskazuje, że doświadczenie trzech lub więcej wymienionych skutków klimatycznych w ciągu ostatnich 5 lat ma podobny związek ze złym samopoczuciem psychicznym, jak główne czynniki stresogenne w życiu, takie jak bezrobocie lub samotne rodzicielstwo. Ustalenia te stanowią uzupełnienie coraz większej liczby dowodów łączących zmianę klimatu z negatywnymi skutkami dla zdrowia psychicznego (np. Europejskie Obserwatorium ds. Klimatu i Zdrowia, 2022 r.) i podkreślają potrzebę uwzględnienia kwestii zdrowia psychicznego w środkach i działaniach na rzecz odporności na zmianę klimatu.

4 WHO definiuje złe samopoczucie psychiczne, gdy respondenci osiągają wynik poniżej 50 punktów w kwestionariuszu WHO-5, który składa się z pięciu pytań. Działa to jako wskazanie na możliwą obecność stanu zdrowia psychicznego (np. zaburzenia depresyjnego) (WHO, 2024).

Wykres 5.14 Odsetek respondentów o złym samodzielnym samopoczuciu psychicznym, według doświadczenia w zakresie wpływu na klimat na ich obszarze

6 Wnioski i możliwości działania

Wyniki ankiety internetowej przedstawionej w tym miejscu pokazują, że większość respondentów doświadczyła już ekstremalnych zdarzeń pogodowych i innych skutków – spowodowanych lub spotęgowanych przez zmieniający się klimat. Wysoki odsetek respondentów był zaniepokojony przyszłymi skutkami zmiany klimatu. Ustalenia te są zgodne z innymi ogólnoeuropejskimi badaniami (EBI, 2024; KE, 2025a). Obecny poziom wdrażania środków na rzecz odporności na zmianę klimatu, zgłoszony przez respondentów – zarówno na poziomie gospodarstw domowych, jak i w ich sąsiedztwie – nie odpowiada jednak poziomowi interwencji wymaganemu na podstawie doświadczeń i przyszłych obaw.

Ustalenia te potwierdzają nacisk na odporność na zmianę klimatu w polityce europejskiej i wzywają do wzmożenia wysiłków na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu, wraz z już istniejącym silnym programem łagodzenia zmiany klimatu w celu ochrony dobrobytu i dobrostanu ludności europejskiej. W poniższych sekcjach podkreślono kwestie, które mogą być istotne dla toczących się dyskusji politycznych.

6.1 Potrzeba szerokiego wdrożenia rozwiązań adaptacyjnych

Wyniki tego badania odzwierciedlają wyniki EUCRA: gotowość społeczna pozostaje niska, ponieważ wdrażanie polityki pozostaje znacznie w tyle za szybko rosnącymi poziomami ryzyka (EEA, 2024a). W związku z tym zasadnicze znaczenie ma przesunięcie wysiłków w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu w całej Europie z planowania na wdrażanie.

Według opinii respondentów środki odporności „nieoparte na infrastrukturze”, które są obecnie wdrażane przez organy publiczne – wczesne ostrzeżenia i ostrzeżenia, kampanie uświadamiające i ograniczenia w korzystaniu z wody podczas susz – są najczęściej spotykanymi ze wszystkich środków wymienionych w badaniu.

Chociaż działania te są z pewnością konieczne i skuteczne, konieczne jest również zintensyfikowanie wysiłków, które przyczyniają się do zapobiegania skutkom zmiany klimatu (zob. tabela 1.1). Potrzebne jest szerokie wdrożenie infrastrukturalnych środków przystosowania się do zmiany klimatu, takich jak rozwiązania oparte na zasobach przyrody (np. zazielenianie miast) i zarządzanie wodami opadowymi.

Takie działania zazwyczaj wchodzą w zakres kompetencji władz szczebla niższego niż krajowy lub lokalnego, ale zdecydowana większość samorządów lokalnych nie ma środków na wdrożenie planów przystosowania się do zmiany klimatu (Venner i in., 2025). W związku z tym ważne jest zapewnienie dostępności finansowania na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu na szczeblu lokalnym.

Respondenci mieszkający poza miastami rzadziej zgłaszali, że na ich obszarze wdrożono środki dostosowawcze. Chociaż wiele dużych miast było orędownikami działań przystosowawczych w Europie w ciągu ostatnich kilku dziesięcioleci (EEA, 2024b), konieczne jest również podjęcie działań przystosowawczych w mniejszych gminach i na obszarach wiejskich.

Według niedawnego badania miasta w porównaniu z dużymi miastami częściej zgłaszają brak wsparcia politycznego, braki w zdolności pracowników do identyfikowania możliwości finansowania oraz trudności w spełnianiu warunków i wymogów różnych źródeł finansowania działań przystosowawczych, w tym ze strony instytucji i programów UE. W związku z tym dysponują one mniejszymi środkami finansowymi na działania i procesy związane z przystosowaniem się do zmiany klimatu (Venner i in., 2025). W związku z tym dalsze wsparcie jest ważne na szczeblu lokalnym jako „fundament adaptacji” (KE, 2021). Europejska platforma przystosowania się do zmiany klimatu, Climate-ADAPT, dostarcza informacji na temat różnych [wariantów przystosowania się do zmiany](#) klimatu i przedstawia [studia przypadków](#) dotyczące ich wdrażania.

6.2 Walka z ciepłem jako najpowszechniejszym zagrożeniem dla zdrowia i dobrego samopoczucia

W EUCRA (EEA, 2024a) ciepło uznano za krytyczne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego. Wysoki odsetek respondentów w tym badaniu, którzy doświadczyli nadmiernego upału, wymaga pilnych działań w celu rozwiązania tego problemu. W szczególności kluczowe znaczenie ma rozwiązanie problemu wysokich temperatur w domach ludzi, aby zapobiec śmiertelności i złemu zdrowiu spowodowanemu wysokimi temperaturami każdego lata (Janoš i in., 2025). Można tego dokonać poprzez włączenie środków przystosowania się do zmiany klimatu i strategii łagodzenia zmiany klimatu do norm i praktyk budowlanych w formie specyfikacji technicznych, kodeksów i środków bezpieczeństwa (JRC, 2025).

Konieczne jest zapewnienie zrównoważonego chłodzenia dostępnego i przystępnego cenowo dla wszystkich obywateli w szybko ocieplającej się Europie. Prawie dwie trzecie najmniej zamożnych respondentów w tym badaniu zgłosiło, że nie stać ich na utrzymanie odpowiedniego chłodu w domu latem. Podkreśla to pilną potrzebę zapewnienia przystępności cenowej chłodzenia dla grup o najniższych dochodach. Kluczowe elementy strategii zrównoważonego chłodzenia obejmują:

- promowanie systemów chłodniczych;
- priorytetowe traktowanie inwestycji w techniki pasywnego chłodzenia;
- racjonalne i umiarkowane stosowanie aktywnych systemów chłodzenia;
- opracowanie niskoenergetycznych systemów chłodzenia dostosowanych do cieplejszego klimatu w przyszłości (EEA, 2022c).

6.3 Wspieranie odporności gospodarstw domowych

Zwiększenie dostępności i przystępności cenowej środków na poziomie gospodarstw domowych, jako uzupełnienie działań prowadzonych przez władze, jest kolejnym obszarem, który decydenci polityczni mogliby dalej badać w celu poprawy odporności społeczeństwa europejskiego na zmianę klimatu. Według EBI (2024 r.) 71 % Europejczyków uważa, że jest poinformowanych o tym, co mogą zrobić, aby skutecznie dostosować swoje domy i styl życia. Większość (60 %) nie wie jednak o dotacjach publicznych lub zachętach finansowych wspierających ich wysiłki – albo z powodu braku takich zachęt, albo dlatego, że informacje na ich temat są słabo rozpowszechnione.

W badaniu najemcy – obecnie 31 % ludności UE (Eurostat, 2024 r.) – stali się mniej przygotowaną grupą w porównaniu z właścicielami domów. W związku z tym najemcy, zarówno w mieszkalnictwie prywatnym, jak i socjalnym, powinni być brani pod uwagę w działaniach mających na celu dostosowanie mieszkań. Przykładami odpowiednich działań byłyby częściowe lub pełne dotacje, dotacje lub pożyczki wspierające właścicieli i najemców domów w inwestowaniu w środki na rzecz odporności na zmianę klimatu (EEA, 2025b).

6.4 Ochrona słabszych grup społecznych

Poza grupami o niskich dochodach i najemcami wyniki badania wskazują na znaczenie uwzględniania innych słabszych grup w działaniach przystosowawczych. Stawką jest w szczególności dobrostan młodych ludzi, którzy przeżyją bezprecedensową zmianę klimatu. Wcześniejsze badania pokazują, że wielu młodych ludzi doświadcza lęku klimatycznego (Hickman i in., 2021), co potwierdza wysoki odsetek młodych respondentów w tym badaniu (16–29 lat), którzy są zaniepokojeni przyszłym wpływem na klimat.

Wysoki odsetek respondentów, którzy sami ocenili zły stan zdrowia, zgłosił, że doświadczyli wpływu na klimat w połączeniu z mniejszą liczbą środków na rzecz odporności na poziomie gospodarstw domowych. Wskazuje to na potrzebę skupienia się na ochronie zdrowia ludzi przed skutkami zmiany klimatu, w tym na dobrostanie osób z wcześniej istniejącymi schorzeniami.

W szczególności w odniesieniu do zdrowia psychicznego w zmieniającym się klimacie wyniki badania sugerują związek między doświadczaniem wielu ekstremalnych zdarzeń pogodowych a złym zdrowiem psychicznym. Wymaga to włączenia ukierunkowanych strategii w zakresie zdrowia psychicznego do polityk i działań

związanych z przystosowaniem się do zmiany klimatu i zdrowiem w znacznie większym stopniu niż dotychczas (por. Europejskie Obserwatorium Klimatu i Zdrowia, 2022; Stewart-Ruano i in., 2025).

Bez pilnych działań mających na celu ochronę obywateli UE znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji skutki zmiany klimatu prawdopodobnie jeszcze bardziej pogorszą stan zdrowia ludzi. Zarówno podmioty społeczeństwa obywatelskiego, jak i niektóre państwa członkowskie UE wezwały niedawno do opracowania europejskiej strategii w dziedzinie klimatu i zdrowia (EuroHealthNet, 2025; Rada Unii Europejskiej, 2025 r.). Podkreśla to potrzebę działania i znaczenie UE jako organu koordynującego działania w dziedzinie klimatu i zdrowia.

Podsumowując, konieczne jest zintensyfikowanie wysiłków na szczeblu europejskim, krajowym i niższym niż krajowy w celu dalszego zwiększenia odporności zarówno na poziomie gospodarstw domowych, jak i na poziomie władz, aby dotrzymać kroku zmieniającemu się klimatowi. Wymaga to działań systemowych w różnych sektorach, od mieszkalnictwa i środowiska zbudowanego, przez finanse i ubezpieczenia, po zdrowie publiczne.

Skróty

EOG	Europejska Agencja Środowiska
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EUCRA	Europejska ocena ryzyka związanego z klimatem
UE	Unia Europejska
Eurofound	Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy

Odniesienia

Rada Unii Europejskiej, 2025 r., „Sprawy różne na posiedzenie Rady EPSCO (Zdrowie) w dniu 2 grudnia 2025 r.: Strategia UE w zakresie klimatu i zdrowia” ([https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15753-2025-INIT/en/pdf#:~:text=LIFE.5-,EN,a%20low-carbon%20economy.2\)](https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15753-2025-INIT/en/pdf#:~:text=LIFE.5-,EN,a%20low-carbon%20economy.2),), dostęp 11 grudnia 2025 r.

Diakakis, M. i in., 2022, „Public Perceptions of Flood and Extreme Weather Early Warnings in Greece”, *Sustainability*, 14 (16), s. 10199 (<https://doi.org/10.3390/su141610199>).

KE, 2021 r., komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa strategia UE w zakresie przystosowania do zmiany klimatu” (COM/2021/82 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>) dostępny 11 grudnia 2025 r.

KE, 2024, komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Zarządzanie ryzykiem klimatycznym – ochrona ludzi i dobrobytu” (COM(2024) 91 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52024DC0091>) dostępny 11 grudnia 2025 r.

KE, 2025a, „Special Eurobarometer 565. Zmiana klimatu” (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3472>), dostęp 11 grudnia 2025 r.

KE, 2025a, wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie strategii na rzecz europejskiej unii gotowości (JOIN(2025) 130 final) (<https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/workspace/SpacesStore/b81316ab-a513-49a1-b520-b6a6e0de6986/download>) udostępniony 11 grudnia 2025 r.

KE, 2025b, komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Wprowadzenie unijnego planu zapobiegania kryzysom zdrowotnym, gotowości i reagowania na nie” (COM(2025) 745 final) (https://health.ec.europa.eu/document/download/30e8929a-3644-4049-a75f-9158345884c9_en?filename=security_com_2025-745_act_en.pdf) dostępny 11 grudnia 2025 r.

ECDC, 2021, *Organisation of vector surveillance and control in Europe [Organizacja nadzoru i kontroli wektorów w Europie]* (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/organisation-vector-surveillance-and-control-europe>) dostęp 19 grudnia 2025 r.

ECDC, 2023, „Grupa *Culex pipiens* – obecny znany rozkład: October 2023’” (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/culex-pipiens-group-current-known-distribution-october-2023>) dostęp 11 grudnia 2025 r.

ECDC, 2025, „Aedes invasive mosquitoes – current known distribution: czerwiec 2025 r.” (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/aedes-invasive-mosquitoes-current-known-distribution-june-2025>), dostęp 11 grudnia 2025 r.

EEA, 2017, *Climate change adaptation and disaster risk reduction in Europe [Przystosowanie się do zmiany klimatu i zmniejszanie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi w Europie]*, sprawozdanie EEA nr 15/2017 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/climate-change-adaptation-and-disaster>) dostępne 11 grudnia 2025 r.

EEA, 2020, *Urban adaptation in Europe: [Dostosowanie obszarów miejskich w Europie: w jaki sposób miasta i miasteczka reagują na zmianę klimatu]*, sprawozdanie EEA nr 12/2020 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe>) dostępne 11 grudnia 2025 r.

EEA, 2022a, *Climate change as a threat to health and well-being in Europe: [Zmiana klimatu jako zagrożenie dla zdrowia i dobrostanu w Europie: koncentracja na ciepłe i*

chorobach zakaźnych, sprawozdanie EEA nr 7/2022 (<https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-on-health>), dostęp 11 grudnia 2025 r.

EEA, 2022b, *W kierunku sprawiedliwej odporności: pozostawiając nikogo w tyle podczas dostosowywania się do zmiany klimatu*, briefing EEA (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/towards-just-resilience-leaving-no-one-behind-when-adapting-to-climate-change>) dostępny 11 grudnia 2025 r.

EEA, 2022c, *„Cooling buildings sustainable in Europe: zbadanie powiązań między łagodzeniem zmiany klimatu a przystosowaniem się do niej oraz ich skutków społecznych*, briefing EEA (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/cooling-buildings-sustainably-in-europe-exploring-the-links-between-climate-change-mitigation-and-adaptation-and-their-social-impacts>) dostępny 11 grudnia 2025 r.

EEA, 2024a, *European Climate Risk Assessment*, sprawozdanie EEA nr 01/2024 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/european-climate-risk-assessment>), dostęp 11 grudnia 2025 r.

EEA, 2024b, *„Urban adaptation in Europe: co działa?*, sprawozdanie EEA nr 14/2023 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe-what-works>) dostępne 11 grudnia 2025 r.

EEA, 2024c, *The impacts of heat on health: [Wpływ ciepła na zdrowie: nadzór i gotowość w Europie*, briefing EEA (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/the-impacts-of-heat-on-health>) dostępny 11 grudnia 2025 r.

EEA, 2025a, *„From adaptation planning to action: Insights into progress and challenges across Europe*, briefing EEA (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/from-adaptation-planning-to-action>) dostępny 11 grudnia 2025 r.

EEA, 2025b, *„Sprawiedliwość społeczna w przygotowaniach do zmiany klimatu: w jaki sposób sprawiedliwa odporność może przynieść korzyści społecznościom w całej Europie*, sprawozdanie EEA nr 04/2025 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/social-fairness-in-preparing-for-climate-change-how-resilience-can-benefit-communities-across-europe>), dostęp 12 grudnia 2025 r.

EEA, 2025c, *„Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe”*, wskaźnik EEA (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/economic-losses-from-climate-related>), dostęp 12 grudnia 2025 r.

EEA, 2025d, *„Area and population affected during co najmniej one quarter of the year by water scarcity conditions in the EU, measured by the water exploitation index plus”*, wykres EEA (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/use-of-freshwater-resources-in-europe-1-1764323013/area-and-population-affected-during?activeTab=265e2bee-7de3-46e8-b6ee-76005f3f434f>), dostępny 12 grudnia 2025 r.

EBI, 2024, *94 % środków wsparcia dla Europejczyków w celu przystosowania się do zmiany klimatu, według badania EBI”* (<https://www.eib.org/en/press/all/2024-406-94-of-europeans-support-measures-to-adapt-to-climate-change-according-to-eib-survey>) dostęp 12 grudnia 2025 r.

Eurofound, 2024, *„WHO-5 average scores and proportions of people at risk of depression by age group, EU27, 2020–2023”* (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/data-catalogue/who-5-average-scores-and-proportions-people-risk-age-depression-group-eu27-2020-2023>), dostęp 12 grudnia 2025 r.

Eurofound, 2025, *Living and Working in the EU e-survey* (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/surveys/living-and-working-in-the-eu-e-survey>), dostęp 12 grudnia 2025 r.

EuroHealthNet, 2025, *„An urgent call for an eu-strategy-on-climate-and-health/” [Pilne wezwanie do opracowania strategii UE w zakresie klimatu i zdrowia], komunikat prasowy* (<https://eurohealthnet.eu/publication/an-urgent-call-for-an-eu-strategy-on-climate-and-health/>), dostęp 12 grudnia 2025 r.

Europejskie Obserwatorium ds. Klimatu i Zdrowia, 2022, *Climate change and health: przegląd polityk krajowych w Europie*

(<https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/observatory/policy/national-policies/status-national-policies>), dostęp 19 grudnia 2025 r.

Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych, 2024 r., *The dashboard on insurance protection gap for natural catastrophes in a nutshell [Tabela wskaźników luki w ochronie ubezpieczeniowej w przypadku katastrof naturalnych w pigułce]* (https://www.eiopa.europa.eu/document/download/bbdc653b-e335-41f0-8293-0d8280a09855_en?filename=EIOPA-BoS-24-473_Dashboard%20on%20insurance%20protection%20gap%20for%20natural%20catastrophes%20in%20a%20nutshell%20-%202024%20version.pdf) dostęp: 12 grudnia 2025 r.

Parlament Europejski, 2024, *Instrumenty polityki na rzecz zwalczania nierówności społecznych związanych ze zmianą klimatu: badanie w centrum uwagi* ([https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2023\)740081](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2023)740081)) dostępne 12 grudnia 2025 r.

Eurostat, 2023, „EU statistics on income and living conditions”, Microdata (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-statistics-on-income-and-living-conditions>), dostęp 11 grudnia 2025 r.

Eurostat, 2024, *Housing in Europe – 2024 edition* (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/housing-2024>), dostęp 12 grudnia 2025 r.

Hickman, C. i in., 2021, „Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: badanie globalne”, *The Lancet Planetary Health*, 5(12) E863-E873 ([https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(21\)00278-3](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(21)00278-3)).

Janoš, T. i in., 2025, „Heat-related mortality in Europe during 2024 and health emergency forecasting to reduce preventable deaths” [Śmiertelność związana z ciepłem w Europie w 2024 r. i prognozowanie stanu zagrożenia zdrowia w celu zmniejszenia liczby zgonów, którym można zapobiec]. *Nature Medicine* (<https://doi.org/10.1038/s41591-025-03954-7>).

JRC, 2017 r., *Overcoming the split incentive barrier in the building sector: Unlocking the energy efficiency potential in the rental & multifamily sectors*, sprawozdanie techniczne JRC nr JRC101251 (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101251>), dostęp 12 grudnia 2025 r.

JRC, 2025, „Climate change adaptation: Normy i strategie dotyczące środowiska zbudowanego” (<https://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/news/climate-change-adaptation-standards-and-strategies-built-environment>), dostęp 12 grudnia 2025 r.

Martinez, G. i in., 2025, „People-centered cooling: ochrona zdrowia przed niebezpiecznym ciepłem od osoby do planety”, *International Journal of Biometeorology*, 69, s. 2141–2156 (<https://doi.org/10.1007/s00484-025-02952-1>).

Stewart-Ruano, A. i in., 2025, „A Critical Gap in Addressing Mental Health in Heat-Health Action Plans Worldwide”, *Current Environmental Health Reports*, 12(23) (<https://doi.org/10.1007/s40572-025-00486-7>).

Tesselaar, M. i in., 2020, „Regional inequalities in flood insurance affordability and uptake under climate change”, *Sustainability*, 12(20), 8734 (<https://doi.org/10.3390/su12208734>).

Titko, M. i in., 2021, „Population Preparedness for Disasters and Extreme Weather Events as a Predictor of Building a Resilient Society: Republika Słowacka”, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (5), s. 2311 (<https://doi.org/10.3390/ijerph18052311>).

van Daalen, K. i in., 2024, „The 2024 Europe Report of the Lancet Countdown on Health and Climate Change: bezprecedensowe ocieplenie wymaga bezprecedensowych działań”, *The Lancet Public Health*, 9 (7) s. e495-522 ([https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(24\)00055-0](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(24)00055-0)).

Venner, K., et al., 2025, 'Kto prowadzi, kto pozostaje w tyle? Międzydzielnicowe nierówności w europejskim finansowaniu i finansowaniu przystosowania się do zmiany klimatu', *pisma w sprawie badań środowiskowych*, 20 (7), s. 074061 (<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/adde71>).

WHO, 2024, *The World Health Organization-Five Well-Being Index (WHO-5)* (<https://www.who.int/publications/m/item/WHO-UCN-MSD-MHE-2024.01>) dostęp 12 grudnia 2025 r.

WHO Europe, 2021 r., *Heat and health in the WHO European region: zaktualizowane dowody na skuteczne zapobieganie* (<https://www.who.int/europe/publications/item/9789289055406>) dostępne 12 grudnia 2025 r.

World Weather Attribution, 2024, „Climate change and high exposure increased costs and disruption to lives and livelihoods from flooding associated with wyjątkowo obfite opady deszczu w Europie Środkowej” [„Zmiana klimatu i wysokie narażenie na zwiększone koszty i zakłócenia życia związane z wyjątkowo obfitymi opadami deszczu w Europie Środkowej”] (<https://www.worldweatherattribution.org/climate-change-and-high-exposure-increased-costs-and-disruption-to-livelihoods-from-flooding-associated-with-exceptionally-heavy-rainfall-in-in-central-europe/>) dostęp 12 grudnia 2025 r.

Zhang, L. i in., 2025, „Housing and household vulnerabilities to summer overheating: Klasyfikacja utajona dla Anglii”, *Energy Research & Social Science*, 125, s. 104126 (<https://doi.org/10.1016/j.erss.2025.104126>).

Załącznik 1 „Życie i praca w UE – e-badanie 2025” – pytania przeanalizowane w sprawozdaniu

Czy w ciągu ostatnich 5 lat doświadczyłeś któregośkolwiek z poniższych miejsc, w których mieszkasz?

- Zbyt gorąco w domu
- Zbyt gorąco w miejscu pracy/w miejscu edukacji
- Zbyt gorąco, gdy jesteś na zewnątrz w Twojej okolicy
- Twój dom lub inne budynki wokół ciebie są zalane
- Twój dom lub inne budynki wokół Ciebie są uszkodzone przez wiatr
- Pożary lasów lub ich dym wpływający na codzienne życie
- Więcej ukąszeń owadów niż wcześniej (komary lub kleszcze)
- Problemy z uzyskaniem wystarczającej ilości bezpiecznej i czystej wody

Opcje odpowiedzi: Tak, Nie; Nie wiem; Wolę nie odpowiadać

W jakim stopniu obawiają się Państwo, w jaki sposób kwestie te mogą wpłynąć na Państwa sytuację w przyszłości?

- Niezwykle wysokie temperatury zakłócające codzienne życie i dobre samopoczucie
- częstsze lub bardziej ekstremalne powodzie
- Częstsze lub bardziej ekstremalne pożary lasów
- Większe prawdopodobieństwo zachorowania na komary lub ukąszenia kleszczy
- Ograniczony dostęp do bezpiecznej wody do codziennego użytku z powodu suszy
- Ograniczony dostęp do lokalnej i sezonowej żywności ze względu na warunki pogodowe wpływające na uprawy

Opcje odpowiedzi: bardzo zaniepokojona; Całkiem zaniepokojona; umiarkowanie zaniepokojony; Nieco zaniepokojona; w ogóle nie dotyczy; Nie wiem; Wolę nie odpowiadać

W ciągu ostatnich 5 lat, które z tych zmian zostały wprowadzone w Twoim domu?

- Dodano izolację ścian lub dachu
- Zainstalowana lub zmodernizowana klimatyzacja lub wentylacja
- Zainstalowane lub ulepszone cieniowanie
- Ochrona przeciwpowodziowa (np. lepsze odwadnianie, bariery przeciwpowodziowe)
- Zebrana woda deszczowa do użytku w domu/ogrodzie
- Zainstalowano zapasowy system zasilania lub generator
- Przygotowano zestaw ratunkowy
- Zapewnione ubezpieczenie domu obejmuje ekstremalne zdarzenia pogodowe

Opcje odpowiedzi: Tak, zrobione w ciągu ostatnich 5 lat; już istniejące (w tym funkcje w nowych wersjach); Nie, nie na miejscu; Nie wiem; Wolę nie odpowiadać

Czy widziałeś, jak te działania mają miejsce w Twojej okolicy?

- Ostrzeżenia lub ostrzeżenia o falach upałów lub innych ekstremalnych zdarzeniach pogodowych (poprzez wiadomości tekstowe na telefon komórkowy, rozmowy telefoniczne, w mediach)
- Kampanie informacyjne na temat zagrożeń i działań, które należy podjąć w przypadku ekstremalnych warunków pogodowych
- sadzenie większej liczby drzew lub poprawa dostępu do terenów zielonych (np. parków)
- Udostępnianie centrów chłodniczych (tj. budynków publicznych wyposażonych w klimatyzację)
- Zmiany w harmonogramach pracy/edukacji w celu uniknięcia aktywności w najgorętszych godzinach lub dniach
- Zapobieganie powodziom (np. wały lub stawy do wody deszczowej)
- Ograniczenia zużycia wody podczas suszy
- Środki kontroli komarów (np. opryskiwanie/fumigacja)

Opcje odpowiedzi: Tak, Nie; Nie wiem; Wolę nie odpowiadać

Czy twoje gospodarstwo domowe może sobie pozwolić na następujące rzeczy?

- Utrzymanie odpowiedniego chłodu w domu latem

Opcje odpowiedzi: Tak, Nie; Nie wiem; Wolę nie odpowiadać

Europejska Agencja Środowiska, Eurofound

Przegrzane i niedostatecznie przygotowane: Doświadczenia Europejczyków związane ze zmianą klimatu

2026 – 48 s. – 21 x 29,7 cm

ISBN: 978-92-9480-755-7

doi: 10.2800/6087030

Sprawozdanie EEA nr 01/2026

Kontakt z UE

Osobiście

W całej Unii Europejskiej istnieją setki punktów informacyjnych Europe Direct. Adres najbliższego centrum można znaleźć pod adresem: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Przez telefon lub e-mail

Europe Direct to serwis, który odpowiada na pytania dotyczące Unii Europejskiej. Możesz skontaktować się z tą usługą: przez freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektórzy operatorzy mogą pobierać opłaty za te połączenia) lub pod następującym standardowym numerem: +32 22 99 96 96 lub pocztą elektroniczną na adres: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Znalezienie informacji o UE

Online

Informacje o Unii Europejskiej we wszystkich językach urzędowych UE są dostępne na stronie internetowej Europa pod adresem: https://european-union.europa.eu/index_en

Publikacje UE

Bezpłatne i niedrogie publikacje UE można pobrać lub zamówić pod adresem: <https://op.europa.eu/en/web/general-publications/publications>.

Wiele egzemplarzy bezpłatnych publikacji można uzyskać, kontaktując się z Europe Direct lub lokalnym centrum informacyjnym (zob. https://european-union.europa.eu/contact-eu_en).